N°. 290. A°. 1861.

DONDERDAG 5 DECEMBER.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is ƒ 24 's jaars of ƒ 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat, Wijk 10, N°. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels.... ƒ 1.—
Iedere regel meer. . . . . - 0.20
Andere Advertentiën per regel . . . . - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een **BIJVOEGSEL.**

Het geschil van Engeland met Amerika.

De groote kwestie van den dag is het Engelsch-Amerikaansch conflict over de aanhouding van de stoomboot *Trent* door een Amerikaansch oorlogschip, de gevangenneming van de commissarissen der afgescheiden Staten, Mason en Slidell, en de inbeslagname hunner depêches.

En teregt wekt het in hooge mate de algemeene bezorgdheid. Van den afloop van dat geschil zal het afhangen, of de Amerikaansche onlusten nog zullen voortduren tot een kwalijk te berekenen tijdstip, of de grondstof voor de belangrijkste der Engelsche en vreemde industriën nog langen tijd grootendeels onbereikbaar zal zijn, dan wel of een Engelsche interventie er een, welligt spoedig en niet al te bloedig einde aan zal maken. Van den loop dier zaak hangt te gelijk welligt de Europesche vrede af; want het zou dan tot een beslissing komen of een Engelsch-Fransche alliantie de banden tusschen de beide Regeringen en Natiën naauwer zou toehalen, dan wel of Frankrijk, zijn kans schoon ziende, den gewaanden bondgenoot te lijf zou vallen of zijn overige plannen tot magtsverheffing en verovering op het vasteland tot uitvoering trachten te brengen.

De beslissing van het regtspunt is voorloopig voor een vredelievende oplossing niet gunstig. De raadsliden der Engelsche Kroon stelden den Amerikaanschen bevelhebber in 't ongelijk, en men weet dat Engeland niet ongestraft zijne regten vertreden laat. Bij de opgewondenheid der Amerikaansche democratie, in wier handen het beleid van zaken dáár meer en meer overgaat, is het doen van verzoenende stappen van die zijde evenmin waarschijnlijk. In volkenregtelijke kwestien geeft, wel is waar, de beslissing over het regt vaak den uitslag niet. Wat als regt wordt erkend, het baat dikwijls weinig: waar het onregt den langsten degen voert en het belang der andere Mogendheden, niet de onpartijdige regter, den twist in 't eind beslecht. Daarom kon het ook hier blijken dat de uitspraak over de regtsvraag niet de beslissende zaak ware.

Zij verliest daarom haar gewigt niet; in den tegenwoordigen tijd, nu ook in 't verkeer der volken meer de vroeger regtsbeginselen worden in praktijk gebragt en althans de schijn van regt over de internationale handelingen wordt gespreid, is het meer dan vroeger van gewigt, te weten aan wiens zijde het regt zich bevindt, ook voor de vraag tot wien der twistenden de sympathie der neutrale Staten, welligt hun bondgenootschap, zich keeren zal.

Uit hetgeen voor alsnog omtrent de zaak bekend is, valt moeijelijk een voldoend oordeel op te maken: men zal een nadere uiteenzetting van al het gebeurde moeten afwachten. Slechts deze feiten schijnen buiten twijfel: de *Trent*, voerende de Engelsche vlag en bezittende Engelsche nationaliteit, werd in open zee aangehouden, komende van een neutrale haven, met bestemming naar een evenzeer neutrale plaats, doch aan boord hebbende commissarissen, zaakgelastigden van de Regering der afgescheiden Staten en depêches der laatstgenoemde.

Dat laatste feit, het overbrengen van depêches van den vijand, is, zoo ver wij weten, althans naar Europeesch volkenregt, ongeoorloofd, een inbreuk op de neutraliteit, een misbruik der neutrale vlag. Het is tevens verboden naar algemeen Europeesch volkenregt en bijzondere tractaten, als b. v. het overbrengen van troepen voor den vijand of het vervoer van contrabande. En het verbod van die handeling is niet eene verouderde gestrengheid van oorlogvoeren, die met de zachtere begrippen der latere tijden in onbruik is geraakt. Neen, nog in den laatsten oorlog dien Engeland gevoerd heeft, den oorlog in vereeniging met Frankrijk tegen Rusland, is het verbod door beide Mogendheden herhaald. In 1854 is door de Engelsche Regering eene publicatie uitgevaardigd, waarbij Hare Britsche Majesteit bekend maakte dat, ofschoon zij den handel en 't verkeer der neutralen zoo vrij mogelijk wilde laten, het „Hare Majesteit onmogelijk" was „haar regt te laten varen van de neutralen te beletten om 's vijands depêches over te brengen" even als zij niet kon toelaten dat er contrabande werd toegevoerd of een blokkade geschonden.

De overtreding van het verbod stelde inbreuk daar op de neutraliteit en gaf regt om de overtredende schepen tot wettigen prijs (*lawful prize*) te verklaren.

Dit laatste heeft de Amerikaansche bevelhebber met de *Trent* niet gedaan, en naar de berigten, heeft hij evenmin de formaliteiten, aan oorlogvoerenden tegenover neutralen opgelegd, in acht genomen. Hij is — dus luidt 't verhaal — aanstonds met geweld te werk gegaan, heeft terstond met scherp geschoten, terwijl het volkenregt ter zee voorschrijft dat eerst een waarschuwing (*sémonce*) moet voorafgaan, alvorens geweld mag worden gebruikt.

Of het alleen die gewelddadige en informele wijze van handelen is, waarover de Britsche Regering voldoening vraagt? Of houdt zij staande dat het vervoer van depêches alleen strafbaar is, gelijk in eenige Engelsche organen wordt gezegd, wanneer zij gerigt zijn aan een of andere krijgsmagt van den vijand, wanneer zij onmiddellijk betreffen den oorlog, en dus niet wanneer zij het verkeer van den vijand met een neutrale Mogendheid raken? Of heeft zij beweerd, zoo als men wil, dat de Amerikanen geen regt hoegenaamd hebben zich met de schepen hunner onderdanen in te laten en ze te onderzoeken?

In het laatste geval zijn de rollen merkwaardig verwisseld. Vroeger was het altijd Amerika, dat de vrijheid der zee verdedigde en zich met alle magt tegen het regt van visitatie verzette. Toen was het Engeland, dat zich dat regt voortdurend aanmatigde en er naar streefde het in de tractaten te doen opnemen. Men denke slechts aan het onvermoeide streven van Engelsche zijde, vooral ook na het Weener Tractaat, om zich uitsluitend het regt van politie op de zee toe te eigenen, vooral, zoo als het heette, tot beteugeling van den slavenhandel. Men denke aan het beruchte tractaat van Londen van 1841, waarbij, op Engelands aandrang, tot wering van den slavenhandel, het regt van visitatie en doorzoeking (*visitation and search*) tusschen die Mogendheid, Frankrijk, Pruissen, Rusland en Oostenrijk, contractueel en wederzijds, binnen zekere locale grenzen werd vastgesteld, welk tractaat echter in Frankrijk een stormachtigen tegenstand wekte en dáár werd afgekeurd, terwijl Amerika er zich nimmer aan wilde onderwerpen en er heftig tegen protesteerde.

Wil Engeland nu het, in *oorlogstijd* dáár te Lande niet betwiste, regt om onderzoek naar schip en lading te doen, niet meer erkennen? Wil Amerika een regt voor zich inroepen dat het anderen altijd ontzegde?

Of beweert men van de Amerikaansche zijde dat er van een regtmatigen oorlog geen sprake is, dat de Geconfedereerden niet meer zijn dan rebellen tegen het wettig gezag, en dus hunne betrekkingen met vreemden, neutralen, niet zijn die van een oorlogvoerende magt? In dit laatste geval is het conflict zeer waarschijnlijk niet tot een vreedzaam einde te brengen, want Engeland, ofschoon het de Confederatie der afgescheiden Staten nog niet als zelfstandige mogendheid erkende, kende haar 't regt van oorlog voeren uitdrukkelijk toe.

Wat er ook van de wederzijdsche beweringen zij, men zal nadere inlichtingen moeten afwachten. Vooreerst om de regtsvraag te kunnen beslissen: en wat het voornaamste is, om te weten wat de eigenlijke bedoelingen der beide Regeringen zijn: als een van beide den oorlog wil (en beide hebben welligt zekere redenen om dien *nu* te wenschen) zal men in het onderhavige geval ligt eene aanleiding daartoe vinden; is de gezindheid der beide magten vredelievend, dan is niets gemakkelijker dan een minnelijke schikking. Uit hetgeen tot nu toe gebleken is, vloeit althans nog geen *casus belli* voort.

BUITENLAND.

ENGELAND.

LONDEN 3 December.
(*Particuliere Correspondentie.*)

De zaak van de Trent blijft natuurlijk nog het hoofdonderwerp van alle gesprekken, maar nu men uit Amerika verneemt dat de officieren van de San Jacinto hoogst waarschijnlijk zonder bepaalde instructien slechts op eigen gezag hebben gehandeld, wordt men wat kalmer. De toon van de Fransche pers draagt daartoe veel bij, en men laat zich nog niet sterk verontrusten door de heftige taal der Amerikaansche dagbladen, wel wetende dat Engeland krachtig genoeg is om ook daar den sterken arm te doen gevoelen, en dus in de hoop dat het Kabinet van Washington wijzer zijn zal dan de opgewonden menigte. Dat onze Regering intusschen hare maatregelen neemt, en groote bezendingen krijgsvoorraad tot inscheping naar Canada gereed maakt, spreekt van zelve; men dient op het ergste voorbereid te zijn, onze zeemagt in de Amerikaansche wateren is echter reeds vrij indrukwekkend.

Volgens de Army and Navy Gazette bevinden zich op het Noordelijk Amerikaansch station der Engelsche vloot onder bevel van den vice-admiraal Alexander Milne 11 schepen van 90 tot 11 stukken, en 13 van 7 tot 3 stukken. Op weg daarheen zijn nog 4 schepen van 99 tot 51, en 2 elk van 6 stukken, terwijl de Hero, Edgar en Revenge elk van 89, de Trafalgar van 86, de Emerald van 51, en de Satellite van 21 stukken met 30 of 40 stoomkanonneerbooten nog deze week kunnen vertrekken.

Op de zuid-oostkust van Amerika onder den schout-bij-nacht R. L. Warren bevinden zich 8 schepen met te zamen 110 stukken, terwijl er nog 1 van 51 en 3 van 2 stukken onderweg zijn. Het eskader in den Stillen Oceaan onder den schout-bij-nacht Maitland telt 7 schepen van 51 tot 20 stukken, 3 van 6 stukken en 1 van 1 stuk.

Behalve de kanonneerbooten bevinden zich dus in de Amerikaansche wateren reeds 58 schepen van 3148 tot 300 ton.

Intusschen kan men niet ontkennen, dat sommige omstandigheden wel in staat zijn de vrees voor oorlog levendig te houden. Zoo herinnert men onder anderen aan de plannen van den heer Seward, met het oog op uitbreiding van Amerika ten koste van Canada, en nu weder berigt een Fransch blad, dat aan lord Lyons reeds door den Minister van buitenlandsche zaken gezegd zou zijn, dat de president het Engelsche Kabinet beschouwde als eerste aanleiding tot de verwikkelingen, door het Zuiden te erkennen als oorlogvoerenden Staat en niet als opstandelingen.

De instructiën die lord Lyons gezonden zijn, kunnen hem eerst den 11 dezer maand in handen komen. Drie dagen later vertrekt de mail-boot van New-York naar Southampton, die dus eerst op den 26sten in Engeland kan zijn. De Cunard mail-boot vertrekt eerst den 18den en komt dus eerst den 30sten hier aan.

Tot zoo lang zal men dus zijn oordeel moeten opschorten.

Kapitein Moir van de Trent is bij u te Lande geen geheel onbekend persoon. Vóór dertien jaar ongeveer redde hij met groot gevaar de bemanning van een Hollandsch Oost-Indië-vaarder, en ontving als blijk van erkentelijkheid, van uw Koning de groote gouden medaille. Voor Sebastopol voerde hij het bevel over de Orinoco, en sleepte de ontredderde Albion en andere oorloogschepen uit het heetst van het gevecht.

Gisteren avond heeft de heer Mills, de vermoedelijke candidaat voor Finsbury, in eene vergadering der kiezers zijne staatkundige gevoelens blootgelegd. Hij verklaarde zich voor een groot voorstander van godsdienstvrijheid. Zijne bemoeijingen omtrent deze zaak dagteekenden reeds van 1811, toen lord Sidmouth eene poging deed haar te onderdrukken. De uitbreiding van het stemregt, zoo als die in het laatste Regeringsontwerp was voorgesteld, zou hij ondersteunen, maar wanneer de Natie rijp werd voor nog grootere uitbreiding, zou ook hij verder gaan. Stellig zou hij medewerken tot het verkrijgen van geheime stemming. De buitenlandsche politiek van het tegenwoordig Ministerie droeg zijne geheele goedkeuring weg, en op de vraag, wat hij over Amerika dacht, gaf de heer Mills ten antwoord: dat men eerst stellig zeker diende te weten hoe het daarmede stond, maar dat hij voor het oogenblik het beste oordeelde, de zaak aan de wijsheid der Regering over te laten, in de hoop dat het haar zou gelukken een eervollen vrede te bewaren.

De heer Mills werd met meerderheid van stemmen tot candidaat voor Finsbury gekozen.

— Aan kapitein Vesey van de vierde brigade der Koninklijke artillerie is bevel gezonden, zijne batterij onmiddelijk ter inscheping naar Canada gereed te maken. De officieren en manschappen moeten van alles worden voorzien, wat bij de verandering van klimaat, in dit ongunstige jaargetijde noodig zal worden geoordeeld.

— De Koninklijke boodschapper, met bijzondere depêches aan den Engelschen gezant te Washington belast, is zondag avond te Kingstown gearriveerd en heeft onverwijld de reis naar Cork voortgezet, om zich daar aan boord van het stoomschip Europa in te schepen.

— Op St. Andries, den verjaardag der Koninklijke maatschappij, heeft sir Benjamin Brodie zijne afscheidsrede uitgesproken, als president der maatschappij. Nadat de medailles waren uitgereikt ging men over tot het verkiezen van een nieuw bureau voor het volgend maatschappelijk jaar. Tot president is gekozen generaal-majoor Edward Sabine, R. A., D. C. L., LL. D.

— Laatstleden zondag woedde te Liverpool en in de omstreken een hevige storm, zonder nogtans groote schade aan te rigten. Maandag volgde daarop scherpe koude, en des avonds strenge vorst.

— Volgens de daarvan opgemaakte staten heeft het getal der bekende schipbreuken in de maand november 298 en in de elf verloopen maanden dezes jaars in het geheel 1788 bedragen.

— Het wrak van de Royal Charter, die in october 1859 op de kust van Wallis strandde, bevatte o. a. nog £ 7000 aan goud. Daar het echter zeer onzeker was, of die som zou kunnen worden gevonden, werd het wrak met zijn inhoud indertijd voor £ 4000 aan de heeren Gibbs, Bright en Co. in Liverpool verkocht. Na vele vruchtelooze pogingen ontdekten zij eindelijk vrijdag jl. de ijzeren kist, waarin zich het geld bevond en is deze met den inhoud behouden opgehaald.

— Zaturdag ll. heeft de beroemde schaakspeler Paulsen te Manchester, tegen de beste schakers dier stad, tien partijen tegelijk gespeeld, zonder het bord te zien. Het merkwaardigste is dat alle partijen den vorigen dag waren begonnen, en de heer Paulsen ze dus, — op drie na, die reeds den vorigen dag waren beslist, tot den 22sten zet, moest onthouden, ten einde de positie te kennen. De uitslag was: eene partij verloren, eene niet uitgespeeld, drie remise en vijf gewonnen.

— In een bijzonderen brief uit Lissabon, van iemand die de begrafenis van Koning dom Pedro V bijwoonde, wordt gezegd dat op de lijkkist onder anderen de medailles lagen, door de menschlievende genootschappen te Lissabon en Oporto den jeugdigen Vorst toegewezen, nadat hij, tijdens het heerschen der gele koorts, zijn eigen leven bij herhaling aan gevaar had blootgesteld, om door zijn voorbeeld tot het onbeschroomd bijstaan der koortslijders aan te moedigen, en aan welke medailles hij zoo groote waarde plagt te hechten dat men hem meermalen hoorde zeggen: „deze heb ik zelf verdiend," om die van de talrijke overige hem verleende ridderorden te onderscheiden.

FRANKRIJK.

PARIJS 3 December.
(*Particuliere Correspondentie.*)

Als een nieuw diplomatiek incident, doch thans in Europa, heeft de interventie der Oostenrijksche troepen in de Herzegowina hier vrij wat ontsteltenis gebaard. Volgens La Patrie zou het gouvernement van Keizer Frans Jozef echter uitsluitend het doel gehad hebben om de opstandelingen in Montenegro te dwingen tot wegneming der, in strijd met de tractaten, door hen op sommige punten tusschen Ragusa en Kleck aangebragte batterijen. Bij gevolg zou er ook geenerlei verwikkeling van eenig aanbelang uit kunnen voortspruiten.

Het blad heeft die nota van het Ministerie van buitenlandsche zaken ontvangen, en inderdaad schijnt het dat men zich omtrent deze zaak niet ongerust behoeft te maken, na de ophelderingen welke de Oostenrijksche Regering zich gehaast heeft aan de diverse Mogendheden te doen toekomen.

De zaak van de Trent schijnt daarentegen met ieder oogenblik een oorlogzuchtiger karakter te krijgen. Engeland maakt oorlogstoebereidselen, alsof ons een Europesche krijg voor de deur stond; trouwens is het nog alles behalve zeker, dat er niet een oorlog tusschen Groot-Brittanje en Amerika uit zal voortspruiten.

De clericale dagbladen, en daaronder bovenal Le Monde, bevestigen de gevangenneming van het opperhoofd der Maronieten, Karam, hetwelk de telegraaf dezer dagen op zeer onduidelijke wijze overbragt. De correspondentie van dat blad luidt als volgt:

„Een ons zoo even medegedeeld schrijven uit Beyrouth verspreidt een helder doch ontzettend licht over den verfoeijelijken aanval, waaraan de Bey Jozef Karam, en in zijne persoon de geheele vrijheid der Maronieten, van de zijde der Turksche overheden heeft ten doel gestaan.

„Terwijl de beide pachas Daoud en Fuad den gevolmagtigden der Christenen te Batroun bezig hielden en hem en zijne landgenooten trachtten om den tuin te leiden door voorgewende plannen tot schikking, vertrokken den 6 november twee sterke colonnes Turksche troepen, vergezeld van artillerie, in het geheim van Beyrouth. Een daarvan, te Tripoli ontscheept, had in last het Land der Maronieten in de flank aan te vallen, langs den linkeroever der Kadischa omtrekkende; terwijl de andere, op de Bekkaa afgaande, naar Batroun moest voortrukken en aldaar Karam en de zijnen overvallen.

„Deze feiten, voor welker waarheid wij geheel kunnen instaan, stellen de jongste voorvallen waarvan de Libanon het schouwspel was, in het afschuwelijkst daglicht. Er is onmiskenbaar verraad gepleegd, te midden van den vrede en zonder dat er eenige provocatie had plaats gegrepen.

„Zal Frankrijk lijdelijk toezien dat zijne beschermelingen en vrienden ongestraft tot slagtoffers worden gekozen voor zulk een verraderlijken aanval?"

Het blijft nu echter nog de vraag of dit feit werkelijk zulk een aanbelang heeft als door Le Monde wordt beweerd.

Garibaldi heeft Caprera verlaten en is te Genua aangekomen, waar hij door de bevolking met eene zeer levendige demonstratie is begroet. [Zie het berigt per telegraaf in ons N.° van gisteren.]

Hij wordt thans te Turijn gewacht, om aldaar eene of twee zittingen van het Wetgevend Ligchaam in zijne hoedanigheid van Volksvertegenwoordiger bij te wonen. Zou eene meer actieve staatkunde eindelijk in Turijn de bovenhand krijgen?

Een der Engelsche dagbladen maakt gewag van onderscheidene pretendenten, die zich hebben opgedaan voor den Mexikaanschen troon, aangenomen dat deze vacant ware. Koningin Maria Christina wenschte daarvoor een der zoons uit haar tweede huwelijk in aanmerking te doen komen; voorts moet aan een zoon der Hertogin van Montpensier, en eindelijk ook aan den Oostenrijkschen Aartshertog Ferdinand Maximiliaan zijn gedacht. Laatstbedoeld ontwerp zou wel in den smaak der Regering van Keizer Napoleon III zijn gevallen, wanneer Oostenrijk zich daartoe namelijk had willen laten vinden ter vergoeding voor den afstand van Venetië.

Voor het laatst is er heden te Compiègne lange jagt gehouden. Keizerin Eugénie zal den 15 dezer een uitstapje gaan maken naar Toulon en Nizza.

Dr. Louis Véron levert in Le Constitutionnel een betoog, om te wijzen op het ongeschikte tijdstip tot ontbinding van het Wetgevend Ligchaam. Zoo als ge u herinneren zult, heeft Le Temps onlangs — naar mijn inzien, zeer te regt — beweerd dat men alleen

van de nieuw ingevoerde uitbreiding der magt van het Wetgevend Ligchaam heil kan verwachten bij geheel vrij verkozen afgevaardigden. De heer Véron heeft nu zeer zwakke argumenten aangevoerd, zoo als trouwens in den aard der zaak ligt, ten bewijze dat de Kamer, zoo als zij thans zamengesteld is, na de inwilliging van een deel der vroeger door haar uitgedrukte wenschen, vertrouwen blijft verdienen.

Volgens berigten uit Marseille van 1 dezer heeft die vervaldag omstreeks honderd millioen francs, betzij in de Bank, hetzij in de kas van diverse handelshuizen doen vloeijen. Een zoo ontzettend kapitaal. als waarvan men in de jaarboeken des handels aldaar naauwelijks de wederga kan vinden, is hoofdzakelijk veroorzaakt door de aanvoeren van granen. Deze bedroegen alleen te Marseille sedert den aanvang van de crisis in dien handel (junij) 4,597,200 mudden. De betaling is over het algemeen zeer geregeld gevolgd.

— Heden zou waarschijnlijk de plegtige onthulling plaats hebben van het portret des Keizers in de zaal, bestemd voor de bijeenkomst der effectenhandelaren in het beursgebouw. Het moet eene kopy zijn van de door Horace Vernet vervaardigde groote schilderij, waarop Napoleon te paard is afgebeeld.

— Le Pays trekt in zijn N.° van heden te velde tegen die dagbladen, welke beweerd hebben dat men regt heeft de Constitutie te bespreken, al ware het alleen omdat de Keizer deze zelf nog alles behalve volmaakt noemt.

Het blad (dat zich thans volkomen onafhankelijk noemt, maar door dergelijke drogredenen het tegendeel genoegzaam bewijst) beweert dat discussie over de Constitutie eensdeels afbreuk zou doen, NB. aan het regt van petitie, dat iederen burger toekomt, en anderdeels aan een der belangrijkste prerogatieven van den Senaat. Immers deze laat ieder inkomend adres vooraf door eene commissie onderzoeken en ziet uit het rapport, of er al of niet grond bestaat om dat onderwerp in behandeling te nemen. Is de vraag onnut of zonder grond, dan gaat men tot de orde van den dag over, en alles is daarmede afgedaan. Maar op die wijze kan men niet handelen met de dagbladen, en het zou te betreuren zijn, dergelijke kwestien dagelijks door de pers behandeld te zien, nog vóór dat daarover het oordeel van het hoogste Staatsligchaam was ingewonnen.

— Volgens depêche uit Madrid zijn heden de beraadslagingen over het adres in antwoord op de troonrede in den Senaat aangevangen, die, na den afloop daarvan, eerst het democratisch amendement van den heer Rivero en daarna het absolutistisch amendement in behandeling nemen zal.

BELGIË.

ANTWERPEN 3 *december*. — Onze stad, die in de laatste jaren zoo herhaaldelijk door groote rampen werd getroffen, is op nieuw het schouwspel van een ontzettend ongeluk. Een hevige brand, die alle andere overtreft, waarvan wij sedert 1830 bij het afbranden van het oude entrepôt getuigen waren, bragt gisteren avond de grootste ontsteltenis te weeg. Omstreeks half zes ure sloegen de vlammen uit de uitgestrekte gebouwen der Belgisch-Antwerpensche Raffinaderij. Niettegenstaande de dadelijk toegesnelde hulp viel er minder dan een half uur later niet meer aan te denken om de vlammen te blusschen. Groote vrees koesterde men eenerzijds voor het entrepôt St. Felix en anderzijds voor een houtmagazijn van de heeren Bex & Verbert. Met de elf aangebragte spuiten moest men er zich dus bij bepalen de aangrenzende gebouwen enz. te beschermen, en hierin mogt men ten deele slagen. De magazijnen der raffinaderij werden ook gedeeltelijk geledigd en de goederen op verwonderlijk vlugge wijze door de soldaten met caissonswagens naar de Rijks magazijnen overgevoerd.

Het aangrenzende entrepôt St. Felix kon echter met den besten wil niet behoed blijven. Plotseling zag men, vijf minuten na half acht ure, dat de vlammen zich ook daaraan mededeelden, terwijl een aantal personen zich op de bovenste verdiepingen bevonden. Ontzetting maakte zich van alle toeschouwers meester, er werd alarm geslagen, maar vermoedelijk te laat voor menigeen, die zich bijv. op de zevende verdieping bevond. Nog is het getal slagtoffers onbekend, maar daaronder noemt men de heeren Stoop, inspecteur der plaatselijke werken, Airsch, onder-directeur van het entrepôt, een korporaal der pompiers met een zijner manschappen, zoo mede een sergeant en vier soldaten; terwijl men heden ook mist de heeren Smets, ambtenaar bij de douane, De Deutha en Riche, gemploijeerden bij het entrepôt.

Reeds tien minuten vóór 8 ure stortte de gevel van het entrepôt met een onbeschrijfelijk geweld neder. Toen leverde het gezigt op de bassins en de haven een ontzagchelijk schouwspel op; op alle schepen was het volk bezig met voorzorgsmaatregelen, dat de brand zich niet aan de vaartuigen mededeelde; hier en daar moest men de reeds brandende zeilen in allerijl afsnijden. Bij het verhalen der schepen uit het bassin, om verdere schade te voorkomen, heeft men het leven van een man te betreuren; vijf matrozen en een tiental burgers werden gelukkig uit het water gered. In minder dan drie kwartier werden 42 schepen van het zuidelijke bassin naar de noordelijke zijde overgebragt.

Ten half negen ure mogt men hopen dat de brand zich zou bepalen bij de twee gebouwen der raffinaderij en van het entrepôt, zoodat de aan laatstgenoemde grenzende guano-magazijnen zouden gespaard blijven. De per extra-trein uit Brussel en Mechelen afgezonden spuiten en korpsen pompiers kwamen dus in zooverre wel te laat, maar bewezen niettemin hoogst belangrijke diensten.

Om zich een denkbeeld te maken van de vuurmassa, diene dat men reeds in den vooravond de vlammen op een afstand van drie uren kon zien; reizigers, die met den spoortrein van Gent kwamen, konden ze op de hoogte van Nukerke reeds waarnemen.

De brand schijnt ontstaan te zijn in de bureaux der raffinaderij, aan de zijde van het bassin; alleen een magazijn en de woning van den directeur zijn staande gebleven. De muren van het entrepôt zijn omgestort en de achtergevel dreigt telkens dat voorbeeld te volgen; de sterker gebouwde muren en schoorsteen der raffinaderij staan echter nog overeind. Hoewel het tooneel van den brand nog op een ontzagchelijken vuuroven gelijkt, zijn tot hiertoe de kelders van het entrepôt gespaard gebleven. Daarin bevindt zich hoofdzakelijk terpentijn, vlas en harst.

De raffinaderij was voor omstreeks twee millioen francs verzekerd bij verschillende Belgische, Fransche en Duitsche assurantie-maatschappijen.

Het entrepôt was voor zeven of acht millioen geassureerd, mede bij onderscheidene, doch, naar men wil, hoofdzakelijk Nederlandsche maatschappijen, welke laatste een hoogst belangrijk aandeel in de schade zullen moeten dragen.

Een tiental verwonde personen, zoowel burgers als militairen, zijn naar de hospitalen overgebragt.

BRUSSEL 3 *december*. — Wanneer de Kamer der Representanten voortgaat het adres in antwoord op de troonrede op gelijken voet als tot hiertoe te behandelen, kan het, zoo als een onzer dagbladen met regt opmerkt, wel Kermis worden eer het den Koning, en dan gelijktijdig met den gebruikelijken nieuwejaarswensch, wordt aangeboden; want men slijt voortdurend den tijd met allerlei bijzaken, die aan het eigenlijk karakter van zoodanig adres geheel vreemd zijn. Zoo liepen heden de discussien weder nagenoeg uitsluitend over de zinsnede, wier inlassching de heer Debaetz uit Gent verlangde, en die dus luidde: „Wij hopen dat de Regering de grieven zal doen verdwijnen, over welke de verdedigers der Vlaamsche taal en letterkunde zich zoo dikwijls beklaagd hebben." Den voorsteller moet het regt wedervaren dat hij zijne zaak met veel talent en groote bezadigdheid heeft verdedigd, en evenzeer den minister A. Vandenpeerenboom, dat hij hem met gelijke bezadigdheid en met groote welwillendheid heeft wederlegd, niet omdat hij de Vlaamsche zaak ongenegen was, maar omdat hij in het amendement van den heer Debaetz eene aanklagt, niet slechts tegen zijn eigen persoon, maar ook tegen al zijne voorgangers in het Ministerie van binnenlandsche zaken meende te moeten zien. De heer E. Vandenpeerenboom trachtte toen een middenweg te vinden, door aan het voorstel van den heer Debaetz nog deze woorden toe te voegen: „in zoo ver die blijken gegrond te zijn," waarna een groot aantal sprekers het woord voerde, zonder dat het nog tot stemming over het oorspronkelijk voorstel, over het amendement, of over een weinig beduidend subamendement van den heer van Overloop gekomen is.

DUITSCHLAND.

BERLIJN 2 *december*. — Naar de naauwkeurigst mogelijke berekening, behooren van de 1707 door de stemgeregtigden benoemde kiezers in deze hoofdstad 917 tot de partij van den vooruitgang, 382 tot de Constitutionele partij en 292 tot die der Kreuzzeitung, terwijl de gezindheid der 116 overigen niet met zekerheid bekend is.

— Gisteren avond stierf hier, in 70jarigen ouderdom, de geheim regerings- en kanselarij-raad Borck, die gedurende eene halve eeuw den Koning ter zijde stond en zich diens volle vertrouwen waardig betoonde, zoodat Z. M. hem dan ook laatstleden donderdag nog met een persoonlijk bezoek tot gelukwensching met zijnen 70sten verjaardag vereerde. Door zijne groote menschlievendheid en ongehuichelde vroomheid had bij zich ook de algemeene achting verworven.

— Het bouwplan van de stad Berlijn, dat voor verscheiden eeuwen vooruit is berekend, is nu definitief goedgekeurd. Bij de overweging van dat plan zijn de commissarissen van het beginsel uitgegaan om op het nog ledig of weinig bebouwd terrein zoo veel mogelijk breede straten en groote pleinen aan te leggen, ten einde op die wijze ook geschikt bouwterrein voor later noodig geachte openbare gebouwen te verkrijgen.

WEENEN 1 *december*. — Gisteren morgen kon de Keizer eindelijk aan zijnen lang gekoesterden wensch voldoen, om de Keizerin te Venetië te gaan bezoeken, na alvorens eergisteren dr. Hein tot minister van justitie benoemd te hebben. Lang had deze zich tegen het aanvaarden eener portefeuille verzet, en alleen het dringend aanhouden des Keizers vermogt hem daartoe te bewegen. Naar zijne beginselen behoort hij in het tegenwoordig Kabinet te huis, maar de tijd moet leeren of hij voor zijne taak is opgewassen. Zooveel schijnt zeker dat het grootste gedeelte der linkerzijde in het Lagerhuis, en ook een gedeelte van het centrum, den nieuwen Minister ondersteunen, althans zeene stelselmatige oppositie tegen hem voeren zal. Eerst na de terugkomst des Keizers, die op den 10 dezer bepaald schijnt te zijn, wordt hij in zijn nieuwe ambt beëedigd, en blijft tot dien tijd toe als voorzitter in het Lagerhuis werkzaam.

— De uitkomsten welke de maatregelen, door de Regering in Hongarije genomen, tot hiertoe hebben opgeleverd, geven weinig hoop dat zij er in slagen zal eene partij in het leven te roepen die zich, door het diploma van october tot uitgangspunt te nemen, bij de Regeringspolitiek aansluit. Wel is het Land volkomen kalm, nergens vertoont zich wederstand, en de afzonderlijke regtbanken hebben tot hiertoe slechts in zeer enkele gevallen vonnis te spreken gehad, maar nogtans blijven de oude elementen in stilte voortwoelen, en de partij die bij de wet van 1848 blijft zweren is geenszins verminderd, wil niets van eene schikking weten en eerst die wet letterlijk vervuld zien, om dan in eene herziening toe te stemmen. Eene andere partij, waartoe vele magnaten behooren, en die in talrijkheid toeneemt, wil daarentegen de grondwettige zelfwetgeving van 1847 hersteld zien. Deze partij hoopt ten laatste den Hofkanselier in haar belang te winnen, maar gelukt haar dit, dan wordt eene ministeriële crisis onvermijdelijk, dewijl de heer von Schmerling het programma van 1847 wel even zoo min als dat van 1848 zal aannemen, naardien beide evenzeer tot het dualismus voeren moeten.

Per Telegraaf.

PARIJS 4 December.

De Moniteur noemt het berigt dat de Keizerin zich naar Nizza begeven zal, onjuist.

De Porte heeft aan de Mogendheden den firman medegedeeld, waarbij de legislatieve eenheid van Moldavië en Wallachije, voor den duur der Regering van Couza, in het leven wordt geroepen.

De Consul der Vereenigde Staten heeft een brief aan de dagbladen gezonden, in welken de generaal Scott verklaart hoe het onwaar is, dat hij verklaard zou hebben dat het Kabinet van Washington de gevangenneming der Zuidelijke commissarissen, zelfs onder neutrale vlag, bevolen heeft. De generaal wist volstrekt niet wat de Regering ten deze beslist had. Verder wijst hij op de noodzakelijkheid voor Amerika, om op goeden voet met Engeland te blijven, en hoopt dan ook dat de goede betrekkingen niet zullen verbroken worden. De questie is, of de gevangenen gerekend worden tot de oorlogs-contrabande te behooren, en hij ziet niet in dat zij dit minder zouden zijn dan soldaten of kanonnen, maar houdt zich echter overtuigd dat er zonder meer ernstige aanleiding geen oorlog tusschen de beide Staten zal ontstaan.

TURIJN 3 December.

De discussien in de Kamer der Afgevaardigden zijn heden met kalmte voortgezet. De heer Musolino, die tegen de Fransche alliantie sprak en zeide haar niet voor opregt te houden, had daardoor aanleiding tot gemor van tegenspraak gegeven, en was door den Voorzitter tot de orde geroepen. Na hem voerden de heeren Brofferio en Pisanelli het woord, zonder oppositie tegen de binnenlandsche staatkunde van het Ministerie, met name in de zuidelijke provincien, te maken.

De Movimento van Genua zegt dat de bevolking van Italiaansch Tyrol een adres aan Garibaldi gerigt heeft, waarop deze heeft geantwoord, door haar tot hoop op spoedige bevrijding en tot het zich daarop voorbereiden aan te manen. Garibaldi zal zich niet naar Turijn begeven; men gelooft dat hij morgen naar Caprera terugkeert.

Men meldt uit Napels dat, volgens het dagblad Irpino, 700 roovers te Romagnano in het Principato Citeriore door de troepen ingesloten waren.

LONDEN 4 December.

Koffij met weinig handel. — *Thee* stil. — *Suiker* flaauw. — *Rijst.* Van Rangoon zijn 1500 b. tot 10/9 verk. — *Metalen.* Tin. Banca 121/ a 122/, Straits 119/. Schotsch IJzer 48/. — *Olie.* Raap- (bruine) £ 43 a 43.3. Patent- £ 46.6. Lijn- £ 35.3 a 35.6.

LIVERPOOL 4 December.

Katoen. Heden zijn 8000 b. afgedaan. Door verlaging van prijzen was er meer kooplust.

BERLIJN 4 December.

Rogge 52¼, voorj. 52½. — *Olie* 12½, voorj. 12⅝.

MADRID 3 December.

Spanje 2 pc. 43.10; dito 3 pc. 49.70.

PARIJS 4 December.

Frankrijk 3 pc. 69.30. Cred. Mobil. 738.

LONDEN 4 December.

De Gecons. 3 pc. 90⅝. Spanje 2 pc. 41⅛; dito buitenl. 3 pc. 50½. Mexico 3 pc. 26⅞. Venezuela 4½ pc. 22. Equador N. 1 pc. 15. Holland 4 pc. 99¼.

WEENEN 4 December.

Oostenrijk, Metalliek 5 pc. 67.80; dito Nation. 5 pc. 81.50. Wissel op Londen *f* 140.25.

FRANKFORT 4 December.

Oostenr., Metalliek 5 pc. 46⅞; dito Nation. 5 pc. 56⅞. Spanje 2 pc. 41½; dito binnenl. 3 pc. 47¾.

ANTWERPEN 4 December.

Belgie 4½ pc. 97. Oostenr. Metall. 5 pc. 47¼; dito Nation. 5 pc. 57⅛.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 4 December.

In het bij dit N°. behoorend Bijvoegsel zijn opgenomen het uitvoerig verslag der heden gehouden zitting van de Tweede Kamer; de Memorie van toelichting, behoorende bij het voorstel tot het houden van een onderzoek omtrent de zeemagt, die Nederlaud behoeft; enz.

De zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden was geheel gewijd aan de beraadslagingen over de onderdeelen van de begrooting voor Justitie. Alleen was daarbij van belang de verklaring, dat de Minister zeer ingenomen is met het stelsel van eenzame opsluiting en hij het gevoelen is toegedaan, dat de cellulaire gevangenisstraf in de toekomst behoort te worden de éénige in werking zijnde straf, en dat om dit stelsel toe te passen, er zuiver cellulaire gevangenissen behooren te zijn.

Drie onderwerpen hebben vooral uitvoerige discussien uitgelokt.

1°, de verhooging der tractementen van de ambtenaren van justitie. Door den heer Dullert werd afgekeurd, dat de ten gevolge van de opheffing der betrekking van hoofdinspecteur en inspecteur der Rijkspolitie vrijvallende tractementen strekten tot verhooging van de bezoldiging der ambtenaren bij het departement, en werd op dien grond een amendement voorgesteld om art. 2 met *f* 2400 te verminderen. Dit amendement, door den Minister van Justitie herhaaldelijk en steeds warmer bestreden, op grond dat die tractementen oneindig lager waren dan die van de ambtenaren bij de andere departementen, en dat dus niet behoorde gewacht te worden tot dat de zaak der tractementen bij een algemeenen maatregel was geregeld, maar van de gelegenheid die zich thans aanbood, moest worden gebruik gemaakt, is echter met 46 tegen 23 stemmen *aangenomen*, waardoor een amendement van den heer van Asch van Wijck, die vermindering tot *f* 1900 beperkende, kwam te vervallen.

2°, het toezigt op de jagt en visscherij in verband met den ongunstigen wildstand. Door den Minister van Justitie namelijk was voorgesteld acht opzigters op de jagt en visscherij voor de dienst van de Rijksveldwacht te bestemmen. De heer *van Heiden Reinestein*, die meende dat dit voorstel strekken zoude om het toezigt op de jagt te verminderen en den wildstand nog meer te benadeelen dan reeds het geval is geweest ten gevolge van de afschaffing der premien op het vernielen van schadelijk gedierte, stelde een amendement voor, dat strekte om de acht opzieners niet over te brengen op de dienst der Rijksveldwacht. Het amendement, door vele sprekers verdedigd, door vele en ook door den Minister herhaaldelijk bestreden, werd *verworpen* met 44 tegen 25 stemmen.

3°, *den gevangenisbouw*. Op art. 41 werden twee amendementen voorgesteld, 1°, van den heer van Diggelen om dit art. met *f* 21,000, 2°, van den heer Cool om dit art. met *f* 13,330 te verminderen. Beide amendenten wilden dien bouw niet voortzetten, alvorens over de zetels der regtbanken en kantongeregten zal zijn beslist. De Minister hield echter de noodzakelijkheid vol, en het amendement van den heer van Diggelen werd met 37 tegen 32, dat van den heer Cool met 38 tegen 28 stemmen *verworpen*, en daarna de begrooting zelve **aangenomen** met 54 tegen 12 stemmen.

Tegen de heeren van Foreest, de Brauw, Westerhoff, Nolthenius, Schimmelpenninck, Mijer, van Diggelen Wintgens, Lycklama, Cool, van Asch van Wijck en Hoffman.

Morgen zullen de beraadslagingen aanvangen over het Vde hoofdstuk (*Binnenlandsche Zaken*). De Minister, baron van Heemstra, is van zijne ongesteldheid hersteld en was heden ter vergadering tegenwoordig.

Heden namiddag, omstreeks half drie ure, is alhier in den Nieuwen Singel, aan de Rottekade, nabij de nieuwe brug, het lijk opgehaald van een 17jarig jongeling, die sedert 22 october jl. was vermist.

Bij Zr. Ms. besluit is aan mr. A. Bogaers, oud vice-president der arrond.-regtb. te Rotterdam, vergund het aannemen en dragen der versierselen van ridder 1ste kl. der orde van verdienste van den Heiligen Michaël, hem door Z. M. den Koning van Beijeren geschonken.

Bij Zr. Ms. besluit is benoemd tot plaatsvervangend kantonregter te Onderdendam mr. J. Lohman Janssonius, burgemeester der gemeente Ulthuistermeeden.

Z. M. heeft aan de nagem. offic. bij de rustende schutterijen, op hun verzoek, eervol ontslag verleend, te weten: Noordbraband, 1st afd., 4de bat., 1ste comp., aan J. W. R. Gerlach, als 1ste luit., wegens verandering van woonplaats. Gelderland: 1ste afd., 3de bat., 2de comp., aan G. J. W. Becking als 2de luit. Friesland: 3de afd., 1ste bat., 2de comp., aan mr. J. Witteveen, als 2de luit., wegens verandering van woonplaats. — Bij gem. schutterijen benoemd: Noordbrabant, 1ste afd., 4de bat., 1ste comp., tot 1sten luit. C. J. H. Mallingré, thans 2de luit., en tot 2den luit. M. van Hooff, thans schutter. Gelderland: 1ste afd., 3de bat., 2de comp.; tot 2den luit. W. Reerink. Zuidholland: 3de district, 2de bat., staf., tot 2den luit.-kwartierm. J. B. Samson, vroeger 1ste luit. bij de 1ste comp. Noordholland: 2de bat., staf, tot maj.-komm. A. van Lennep, voorm. luit. t/z. Friesland: 3de afd., 1ste bat., 2de comp., tot 2den luit. R. van Veen, thans serg.

Z. M. heeft bepaald dat de klassificatie van de kapiteins van het korps ingenieurs, mineurs en sappeurs gelijk zal zijn als die bij het wapen der artillerie, en wel 1/3 van de 1ste klasse, 1/3 van de 2de klasse en 1/3 van de 3de klasse.

De vergunning is ingetrokken, welke den 4 sept. aan de Rijn- en Waalstoombootmaatschappij is verleend om hare stoombootdienst tusschen Nijmegen en Arnhem uit te breiden tot Kampen en haren dienst ook uit te strekken tot de stroomen en wateren in Overijssel.

De audientien van de Ministers van Financien, Marine en Oorlog zullen op 5, 6 en 10 dezer plaats hebben.

Het Rijkstelegraafkantoor te Soestdijk is ge[illegible]

Zr. Ms. schroefstoomschip *de Linge*, onder bevel van den luit. ter zee 1ste kl. P. M. van der [illegible] is gisteren namiddag van de reede van Hellevoetsluis naar zee vertrokken, ter opvolging zijner bestemming naar Oost-Indië.

Bij de directie der Marine te Vlissingen is [illegible] ontvangen om voor de dienst in gereedheid te brengen het stoomfregat Adolf Hertog van Nassau, [illegible] 1 april, en de stoomkorvet Medusa, tegen 1 me[illegible]

Beroepen tot predikant bij de Hervormde gemeente te Bieselinge (cl. Goes) ds. W. van Veen, thans [illegible] Ethen en Drongelen.

Bedankt voor het beroep naar de Doopsgezinde gemeente te Zaandam (oostzijde) door ds. K. S[illegible] pred. te Oldeboorn (oude huis).

OUD-BEIJERLAND 3 *december*. — In de o[illegible] Raadsvergadering van gisteren is tot hoofdonderwijzer met zeven van de elf stemmen benoemd de [illegible] H. Laban, hoofdonderwijzer te Hoogvliet.

'S GRAVENHAGE 4 *december*. — Naar men verneemt is de kapitein J. J. van Laar, paardenarts der 1ste klasse bij het 4de regement dragonders [illegible] Zutphen, in rang overgeplaatst bij het 3de re[illegible] dragonders alhier.

— Heden morgen heeft met schutterlijke [illegible] wijzen op de begraafplaats Eik en Duinen de aardebestelling plaats gehad van wijlen den he[illegible] Post, sedert ruim 14 jaren in schutterlijke dienst [illegible] trein werd geopend door een peloton schutters [illegible] slippen van het lijkkleed werden door onderofficieren gedragen. Achter de lijkkoets volgde de 1ste luit. [illegible] adjudant, de heer Stieler, de luitenant der comp. [illegible] de heer Gevers, alsook het kader onderofficieren [illegible] de schutterij.

— Bij arrest van den Hoogen Raad van heden [illegible] nietigd een arrest van het Hof in Noordbrabant, [illegible] de heer F. S. Bodenstiff is ontslagen van alle [illegible] vervolging, ter zake van het onbevoegd uitoefenen der genees-, heel- en verloskunde. De Raad [illegible] den gerequireerde schuldig verklaard aan het [illegible] voegd uitoefenen der geneeskunde, en hem veroordeeld tot eene gevangenisstraf van twee weken.

In dezelfde zitting is verworpen het beroep in cassatie, ingesteld door: 1°, G. Willems, tegen [illegible] arrest van het Hof in Groningen, waarbij hij [illegible] zake van opzettelijke mishandeling, is veroordeeld [illegible] eene gevangenisstraf van 4 jaren en geldboete [illegible] en 2°, A. Sauterel, door het Hof in Noordbrabant [illegible] ter zake van diefstal bij nacht in een bewoond [illegible] door middel van binnenbraak, veroordeeld tot [illegible] tuchthuisstraf van 5 jaren.

LEYDEN 4 *december*. — Heden is alhier bij [illegible] stemming tot lid van den Gemeenteraad gekozen [illegible] heer mr. J. E. Goudsmit met 246 stemmen [illegible] heer mr. G. G. van Buttingha Wichers bekwam [illegible] stemmen.

HAARLEM 4 *december*. — Bij de gisteren [illegible] gehad hebbende herstemming voor een lid der Provinciale Staten van Noordholland tusschen de heeren J. L. van der Burch en jhr. M. Salvador [illegible] 770 biljetten ingeleverd, waarvan 9 van onwaarde [illegible] geldige stemmen 761. Op den heer van der [illegible] werden 401 en op jhr. M. Salvador 360 stemmen uitgebragt, zoodat gekozen is de heer J. L. van der Burch.

AMSTERDAM 3 *december*. — Heden deed [illegible] Provinciaal Geregtshof uitspraak in de zaak van [illegible] Bosman en F. C. Watsjes Stille, beschuldigd [illegible] bankbreuk, en wel beiden door het niet houden [illegible] boeken, waaruit men den waren staat hunner [illegible] Watsjes Stille en C°. zou kunnen leeren kennen [illegible] de eerste nog bovendien wegens verduistering [illegible] goederen. Het Hof heeft den tweede beschuldigde Watsjes Stille vrijgesproken van het hem ten laste gelegde, doch den eersten schuldig verklaard en [illegible] veroordeeld tot eene tuchthuisstraf van zeven [illegible] Onmiddellijk na zijne veroordeeling is Bosman [illegible] wakers weten te ontsnappen, doch struikelde [illegible] een steen en is dien ten gevolge wederom ge[illegible] Hij heeft zich onmiddellijk in cassatie voorzien.

UTRECHT 4 *december*. — De inzameling ten [illegible] hoeve van Protestantsche predikanten en predikants-weduwen in Moravië, hier te Lande, heeft de [illegible] aanzienlijke som opgebragt van ruim *f* 10,000, [illegible] door tusschenkomst van den heer Fruitier de T[illegible] alhier aan het committé te Bazel zijn overgemaakt.

GOES 2 *december*. — Te Cortgene is eene koe [illegible] slagt van 913 pond; dit dier is alleen met [illegible] wortels en rijveling gevet.

TILBURG 1 *december*. — Gisteren ontstond brand in de gemeente Udenhout in een schop van [illegible] makers, waardoor niet alleen dat schop, maar ook eene groote schuur van den kuiper en winkelier A. [illegible] Kuibaas, met al het zich daarin bevindende, door de vlammen is vernield.

Ook heeft heden in de gemeente Enschot een brand gewoed, waarbij een huis en schuur van den bouwman J. Rijnenburg, en eene schuur van den bouwman J. van Rijswijk, aan wiens schuur de brand was ont[illegible] staan, zonder daar iets uit te hebben kunnen redden, geheel in de asch zijn gelegd.

'S HERTOGENBOSCH 2 *december*. — De laatste al[illegible] dit jaar gehouden paarden-, runderen-, varkens- [illegible] linnenmarkt werd zeer druk bezocht. De aanvoer van vee, vooral van kalfdragende en vette runderen, was ruim en daarin was de handel zeer levendig. Mager vee werd weinig gezocht en daarin was [illegible] omzet slap. Van linnen en pellen van Noordbrabantsch fabrikaat waren ruim 60,000 ellen aangevoerd; [illegible] daarin was de handel levendig.

— Voor eene commissie uit het Provinciaal Geregtshof van Noordbrabant zijn, na afgelegd examen, [illegible] candidaat-notaris bevorderd de heeren F. W. H. Kle[illegible] te Breda, en B. van de Werk, te Zevenbergen.

Maastricht 1 december. — Het verkeer van hier naar Luik met den spoorweg gaat geregeld voort. Er gaan dagelijks vier treinen heen en weder, en aanvankelijk reeds is men zeer tevreden over het aantal reizigers en den goeden gang. Gisteren had in het station Visé een groot ongeluk plaats; bij de aankomst van de beide treinen van Maastricht en van Luik geraakte een Belgisch douanen-ambtenaar onder den trein van Maastricht, ten gevolge waarvan zijne beenen verbrijzeld werden en hij zware wonden aan het hoofd bekwam.

— Men verneemt dat, ofschoon het regtsgeding tusschen het domein van den Staat en de stad Maastricht bij den Hoogen Raad voortgang heeft, het stedelijk bestuur steeds stappen blijft doen om de zaak van de kazernen in der minne af te doen. De voorstellen, daartoe gedaan, hebben de goedkeuring van het Departement van Oorlog erlangd, doch schijnen bij het Ministerie van Financiën minderen bijval te vinden, althans zoo lang het gemeentebestuur zich niet wil onderwerpen aan de regterlijke beslissing ten nadeele van de stad.

Apeldoorn 4 december. — Jl. zondag werd het vergroot kerkgebouw der Hervormde gemeente, in het naburige Loenen a./d. Veluwe, voor het eerst weder gebruikt. Ds. H. F. Waller hield eene indrukwekkende rede, naar aanleiding van Joh. X: 22. „En het was het feest van de vernieuwing des tempels, en het was winter."

Harderwijk 2 december. — Tegen het laatst dezer maand zal er, naar men verneemt, nog naar Java vertrekken een detachement suppletietroepen, welke militairen zich thans bij het koloniaal werfdepôt alhier in de sterkte bevinden.

Wijhe 2 december. — Doordien onlangs door Z. Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken bepaald is, dat de spoorweglijn Zutphen-Zwolle zal loopen door de kom der gemeente Wijhe, bestaat het vooruitzigt dat de meeste eigenaars van landerijen dezelve, na door drie schatters getaxeerd te zijn, goedwillig zullen afstaan, zoodat men zonder vertraging met de werkzaamheden zal kunnen aanvangen. Dit besluit is tevens voor Wijhe van uiterst groot belang, vermits men, voor een groot gedeelte, van Gelderland en Twenthe eerst hier zal moeten komen, om vervolgens de reis per spoor verder voort te zetten.

Assen 3 december. — Eergisteren beviel de vrouw van den landbouwer J. G. V., te Zuidwolde, van drie welgeschapene kinderen, twee jongens en een meisje.

Groningen 3 december. — Kapitein B. A. Schrikkema, van het in de vorige maand op de Trow Rocks gestrande Nederl. kofschip Anna Catharina, alhier aangekomen, brengt zijnen openlijken dank toe aan den heer Byrne, hoofd-bootsman van de kustwacht te Tynemouth, die hem, met drie zijner schepelingen, aan een wissen dood mogt ontrukken. Binnen de laatste vier jaren zijn door genoemden edelen menschenvriend niet minder dan 144 zeelieden gered.

— Te Finsterwold heeft dezer dagen een droevig ongeluk plaats gehad. T. v. d. Laan, tweede molenaarsknecht bij H. Kuiper aldaar, kwam door het plotseling springen van een pelsteen op eene verschrikkelijke wijze om het leven. W. Kielman, uit de molenbuurt, daarbij juist tegenwoordig, bekwam belangrijke wonden. De meesterknecht, die er schier ongedeerd afkwam, haastte zich om hulp te roepen en tevens den molen stil te houden.

— Als een blijk welke groote veranderingen de oppervlakte van den bodem in den loop der eeuwen ook in deze streken heeft ondergaan, kan dienen dat dezer dagen bij het graven van eene sloot, in het land van den landbouwer B. J. Bosker, te Woldendorp, op eene diepte van 8 voet, in den vasten kleibodem is gevonden een hoorn of gewei van een hert, nog volkomen gaaf en hebbende van den wortel tot de uiterste spits eene lengte van 9 palm en wegende 11 ons. Dit voorwerp is buiten twijfel afkomstig van een dier, dat bij eene geweldige overstrooming is omgekomen en vervolgens met klei en slijk is overdekt en zoo voor bederf en voor de nakomelingschap bewaard gebleven. Een sprekend bewijs, meent de berigtgever, dat deze dieren hier in vroegere tijden te huis behoorden en door verwoestende watervloeden of overstroomingen langzamerhand zijn verdwenen.

— Ll. zondag heeft de eerste proefrid plaats gehad op den spoorweg tusschen Bremen en Geestemunde, welke nieuwe lijn den 15 dezer voor het openbaar verkeer zal worden geopend.

Te Brussel is maandag in 83jarigen ouderdom overleden de oudste der Belgische schilders, de heer Henri Voordecker, aldaar in augustus 1779 geboren. De overledene was ridder der Leopolds-orde van België en der Luxemburgsche Orde van de Eikenkroon.

SCHAAKSTRIJD

tusschen de Schaakgenootschappen

Vermaak door Oefening, alhier, en | *Oefening en Beleid*, te Gouda.

Rotterdam, Wit. **51.** B 4 — B 5

Gouda, Zwart. **51.** A 6 nt. B 5.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 5 December.

OVERLEDEN: J. Riemslag, jd., 75 j. — A. van der Hoeven, wed. M. Kerpels, 54 j. — J. W. Steenis, man van J. B. Wens, 63 j. — J. A. Lut, d., 2 j. — S. Smehuyzen, d., 2 j. — H. H. van Lent, z., 1 j. — P. J. Moulijn, z, 2 m. — W. Hulswit, z., 1 j.

BEVALLEN: J. D. van der Palm, geb. Bake, levenl. d. — H. Koks, geb. Hendriks, levenl. z. — G. Kompen, geb. van der Sant, d. — M. F. Pardoel, geb. Verroen, z. — M. P. E. de Milde, geb. Vossem, d. — E. van Ameyden van Duym, geb. van Wijk, d. — J. C. Smits, geb. de Kock, z. — A. Schmidt, geb. Schoonenberg, d. — C. Linders, geb. Bangma, d. — C. Bakker, geb. Dansberg, z. — T. M. Biegelaar, geb. Butjen, d. — J. C. A. van Savooijen, geb. Bakker, d. — M. C. Vos, geb. Scheffer, d. — A. A. van Veen, geb. Tarner, d. — S. Hoogstad, geb. Koppenol, D.

GEHUWD: J. J. Ekkers, jm., 24 j., met G. Molenaar, jd., 31 j. — H. C. Jansen, jm., 26 j., met C. Snelleman, jd., 22 j. — J. Meijer, jm., 24 j., met J. van der Lagen, jd., 23 j. — A. J. Dijkman, wedr., 40 j., met G. van der Schans, wed. J. S. de Wey, 50 j. — J. C. van Wallene, jm., 31 j., met L. van Weezel, jd., 41 j. — S. Froberg, jm., 30 j., met M. J. Visser, jd., 33 j. — J. H. de Groot, wedr., 59 j., met A. C. Egbers, jd., 43 j. — J. G. Leeflang, wedr., 38 j., met E. M. Moeken, jd., 30 j. — H. H. Jansen, jm., 22 j., met J. F. Meijer, jd., 20 j. — A. M. van der Heyden, jm., 32 j., met G. Brouwer, jd., 27 j. — P. Rens, wedr., 33 j., met J. Schravesande, jd., 32 j. — K. van der Windt, jm., 23 j., met S. de Neef, jd., 20 j. — A. van der Spiegel, jm., 28 j., met E. Lucas, jd., 29 j. — B. Kriens, jm., 57 j., met P. C. Sas, jd., 37 j.

VEILING van HUIZEN en ERVEN,

IN HET NOTARISHUIS TE ROTTERDAM:

Woensdag den 4 December:

Een Huis enz., Kerklaan, 15/248; ...... trekg. *f* 2300.

Een Huis enz., Doelstraat, 8/395; ...... „ - 2775.

Beursberigten.

PARIJS 3 December.

Frankrijk 3 pc. a cont. 69.05, 69; dito op ultimo 69.35, 69.20; dito 4½ pc. a cont. 95.20, 95.10; dito op ultimo 95.65, 95.75; Bank-Actien 2972.50, 2975. Crediet Mobilier 745, 735. Rusland 4½ pc. —; dito Spoorweg-Aandeelen —. Napels 5 pc. —. Spanje 2 pc. 42; dito buitenl. 3 pc. Oude —; dito Nieuwe —; dito binnenl. 3 pc. —; dito Passive —. Oostenrijk 5 pc. 72.

Alle Fransche en de meeste buitenlandsche fondsen waren wederom lager met zeer weinig handel.

LONDEN 3 December.

3 pc. Cons. cont.	91½	ex d.		3 pc. Peru	82	-	84
id. id. op tijd..	91	ex d.		4½ pc. id. Urib..	96	-	97
5 pc. Oostenrijk	65	-	70	id. te New-York	87	-	89
dito 1859	65	-	70	3 pc. Portugal..	47	-	48
4½ pc. België...	98	-	100	5 pc. Rusland ..	100	-	101
5 pc. Braz 1824	100	-	102	4½ pc. idem....	91½	-	93
id. 1839/59....	100	-	102	3 pc. idem	58	-	60
id. 4½ pc. 1852..	89	-	91	3 pc. Spanje ...	50½	-	51½
idem 1858	88	ex d.		2 pc. idem.....	41½	-	42½
6 pc. Buen.-Ayr.	88	-	91	idem Amort....	16½	-	16½
6 pc. Chili.....	101	-	103	id. Cert. Coup..	5½	-	6½
3 pc. idem	69	-	71	5 pc. Sardinië ..	79	-	81
5 pc. Denemark.	—	-	—	6 pc. Turkije ...	78	-	80
3 pc. idem.....	82	-	84	idem Nieuwe...	69	-	71
2½ pc. Holland.	64	-	66	4 pc. idem.....	101	-	102
4 pc. idem.....	99	-	101	3 pc. Venezuela	21	-	23
Equador.......	15	-	16	idem Uitgest...	12	-	13
id. Land-warr.	—	-	—	Wissel Amst. krt.	11.17½	a	18
3½ pc. Grenada.	9	-	10	idem 3 m......	12.—	a	12½
id. Uitgestelde .	5½	-	—	idem Rott. 3 m..	12.—	a	12½
3 pc. Mexico...	26½	-	27½	idem Parijs kort.	25.27½	a	32½
4½ pc. Peru....	98	-	99	idem 3 m......	25.57½	a	62½

Ten gevolge van het ernstig aanzien der verwikkelingen met Amerika waren de houders van Engelsche fondsen zeer gezind tot verkoopen, en daardoor de koersen wederom lager, ook in de meeste buitenlandsche.

ROTTERDAM 4 December.

		l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl... Werk. Schuld 2½	pCt.	62 7/8		
„ dito dito 3	„	75 1/4		
„ dito dito 4	„	98 3/4		
„ Handel-Maats. 4½	„	137 1/2	resc.	
Spanje... Binnenl. a 6/m. 3	„	47		
„ Certificaten....	„	5 7/8		
Portugal.. Obl. 1856/7/9. 3	„	44 1/2		
Rusland.. Obl. te Amst.. 4½	„	89 1/2		
„ Spoorw. Aand.. 5	„	191		
Oostenr... Obl. in Metal. 2½	„	23 7/16		
„ dito dito 5	„	44 13/16	45 1/16	44 13/16
„ dito Nationale 5	„	54 1/16	54 1/4	54 3/16
„ Ad. fl. 250 1854	*f*	193	194	
„ Priorit. Loten.	*f*	103		
Brazilië .. Obligatien..... 4½	„	88 3/8	88 1/2	
Venez.... Obligatien....... 3	„	20 1/16		
Grenada .. Uitgestelde ... 1	„	5 1/2		
Illinois..... Obl.......... 7	„	80 3/4		
Galveston, Spw.-Oblig.... 8	„	19 3/4	20 1/4	

Binnenl. fondsen iets lager in prijs. Van buitenl. effecten was de stemming voor Oostenr. aanvankelijk vaster, doch eindigde wederom lusteloos met levendigen omzet; Russ. zeer gedrukt; Illinois toonen sedert de vorige noteering eene belangrijke verlaging aan; van Zuid-Amerik. waren Grenada's hooger; Venez. daarentegen tot verlaagde prijzen verkrijgbaar.

Het Committé der Effecten-Handelaren,
H. A. MARCELIS, *Secretaris.*

Laatste prijzen ten drie ure: Portugal, Obligatien te Londen 1856/59, 3 pc., 44 9/16. Rusland, Spoorw.-Aand., 5 pc., 191. Oostenrijk, Metalliek, 2½ pc., 23 5/16, 23 7/16, 23 5/16; dito Oude, 5 pc., 44 15/16, 45, 44 15/16; dito Nation., 5 pc., 54 1/8, 54 3/16, 54 3/16. Grenada, Uitgest., 1 pc., 5 7/16, 5 1/2. Illinois, Oblig., 7 pc., 79 1/4, 80, 79 1/4. Galveston, Spoorw.-Oblig., 8 pc., 19 3/4, 20 1/8, 19 3/4.

AMSTERDAM 4 December.

		l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl., .. Werk. Schuld 2½	pCt.	62 3/4	62 7/8	62 3/4
„ dito dito 3	„	75		
„ dito dito 4	„	98 11/16	98 15/16	98 11/16
„ Amort. Synd. 3½	„			
„ Hand. Maats. 4½		136	137	136 1/4
„ O.-I. Leening 4	„	97		
„ Holl. Spw.... 4	„	89		
„ Rijn dito..... 4½	„	99 7/8		
„ M. van Weld. 4	„			
België, .. Cert. *Rothsch.* 2½	„	53 7/8		
Frankrijk, Certificaten.. 4½	„			
Spanje... Buitenlands.. 2	„	41 1/4	41 3/8	41 3/8
„ dito 3	„	51	52 1/8	
„ Binnenlands. 3	„	47 3/16	47 5/16	47 3/16
„ Amort. Schuld		16 3/8	16 1/2	16 3/8
„ Bew. v. Coup.				
Portugal, Obligatien... 3	pCt.	45 3/8		
„ dito 1856/59. 3	„	44 3/8	44 1/2	44 3/8
„ dito Uitgest..				
Rusland, Ob. *Hope en C.* 5	„	101 1/2		
„ dito 1828/29.. 5	„			
„ Cert. 1831/33 5	„			
„ d.° 1840..... 4	„	73 3/8	73 1/2	73 3/8
„ d.° *Stieglitz*.. 4	„	73 1/8		
„ d.° d.° Nieuwe 5	„	81		
„ d.° d.° 1855 N. 5	„	92 1/4		
„ d.° te Hamb. 5	„			
„ d.° v. Assign.. 6	„	54 1/4		
„ Inschr. dito.. 6	„			
Polen, ... Aand. 1835..	*f*			
„ Spw.-Oblig.. 4	pCt.			
Pruissen, Oblig. 4½	„			
„ dito 1859.... 5	„			
Oostenr., Ob. *Goll en C.* 5	„			
„ d.° dito 4	„			
„ d.° Met. Oude 5	„	44 15/16	45 1/8	45
„ d.° N. te Ams. 5	„	68 3/8	68 3/4	68 3/8
„ d.° Nat. Met.. 5	„	54 3/16	54 7/16	54 1/4
„ d.° Metalliek. 2½	„	23 3/8	23 11/16	
„ W. Ad. fl 250 4	„	193		
Brazilië, 1843, £ 100 5	„	96		
Equador, £ 100 1	„	15		
Venez., .. Obligatien ... 3	„	20 7/16	20 9/16	
„ Uitgestelde.. 1½	„	10 5/16		
Grenada, Obligatien... 4½	„	15 3/16	15 5/16	15 3/16
„ Uitgestelde.. 1	„	5 7/16	5 1/2	
Mexico, .. Obligatien... 3	„	25 3/16	25 5/16	25 1/4
Illinois 7	„	78	79 1/2	78 1/2

Handelm. op resc., 135 3/4, 136 1/4, 135 3/4; Aand. Holl. Spoorw., 94. Rusland, Cert. te Londen, 1859, 3 pc., 58 1/4, 58 1/2, 58 3/8; dito bij Hope en Co., 1860, 4½ pc., 89 3/8, 89 3/8, 89 3/8; dito Spoorweg-Actien, 5 pc., 190 1/4, 190 1/2, 190 1/2. Weener Bank-Actien, 3 pc., 628, 630, 628. Brazilie 1852, 1858 en 1860, 4½ pc., 87 7/8, 88. Grenada, 2 pc., 20. Galvest., Spw.-Oblig., 8 pc., 19 7/8. Griekenland 1825, 5 pc., 5 3/16, 5 1/2, 5 3/16.

Beleening —, Prolongatie 4 1/2, Disconto 3 1/2 pc.

Voor Holl. fondsen was meer aanbod en vooral Aand. Handelm. lager. In Spanje, Mexico, Venezuela en Grenada vertoonde zich meer levendigheid; Oostenrijk, Brazilië en Illinois flaauw.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2 1/2 pc., 62 3/4. Spanje, 2 pc., 41 3/8; dito binnenl., 3 pc., 47 3/16. Oostenr., Metall., 5 pc., 44 5/16; dito Nation. 5 pc., 54 1/8.

Handelsberigten.

ROTTERDAM 4 December.

Tabak. Heden werden uit de eerste hand afgedaan 18, 17 en 15 vaten Maryland ex Mac Leod, 30 en 23 v. dito ex Arnold Böninger en 25 vaten dito ex Macaulay.

SCHIEDAM 4 December.

Moutwijn, per Ned. Vat zonder fust *f* 12.75.
Jenever, „ „ „ „ „ - 18.25.
Amst. Proef „ „ „ „ „ - 19.50.
Alles zonder de belasting.
Spoeling per Ketel .... *f* 2 20.

Weerkundige Waarnemingen op 4 December 1861. — 8 uur v. m.

NAMEN der PLAATSEN.	BAROMETER te Maastricht en verschil.	WIND. rigting.	WIND. kracht.	TEMPERATUUR.	TOESTAND DER Lucht.	TOESTAND DER Zee.
	Millim.			*Celsius.*		
[Har]tlepool......	+ 1. 5	Z.W.	—	— 1. 1	schoon.	slecht water.
[Gro]ningen......	+ 2. 4	Z.O.t.Z.	0	+ 1. 9	—	—
[H]elder.........	+ 1. 9	Z.O.t.Z.	1	+ 1. 0	—	—
[Yar]mouth	+ 1. 2	Z.Z.O.	—	+ 5. 5	dampig.	—
[Vl]issingen......	— 1. 1	Z.O.	6	+ 1. 0	—	—
[Ma]astricht......	766. 6	Z.O.	1	+ 0. 2	—	—
[Po]rtsmouth	+ 1. 1	Z.O.	—	+ 6. 1	schoon.	gewoon.
[Pl]ymouth.......	— 2. 6	Z.	ligte bries	+ 8. 3	schoon, bewolkt.	slecht water.
[Ha]vre.........	— 5. 0	Z.O.	15	+ 1. 9	schoon.	stil.
[Pa]rijs.........	— 2. 4	O.	0	+ 0. 9	schoon, dampig.	—
[Br]est.........	— 5. 6	Z.O.	0	+ 4. 2	betrokken, mist.	slecht water.

Alzoo grootste verschil in Nederland G 3. 5 V; generaal idem G 8. 0 B.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. *Vertr.*
3 dec. *Delfshaven*, Schaap, Melbourne
Isabella, Leadley, Dordt
(Z. O.—Z. Z. O.)
Hellevoet (Z O) *Aang.*
3 dec. *Karel August*, Huizer, Passaroeang (vertr. 4 julij)
Lady Shelbourne, Gilchrist, Algoabaai
Coop Roelfs Sikkens, Schaaf, Duinkerken
Elk, Elsworth, dito
Mars, Turnbull, Newc.
Vertrokken.
Ceres, Manneken, Havana
Macassar, Rip, Akyab
Hollandsch Acra, Steinhusen, Kust v. Guinea
Henriette Eliz. Susanna, Meyboom, New-York
Livia, Leone, Genua
Wendelina, Hilbrands, Belfast
Femma Gerarda, Struik, d.°
Bajetta, de Boer, d.°
Bittern (st.), Liverpool
Mercator, v. d. Woude, Cardiff
Cadzandria, Don, d.°
Earl of Auckland (st.), Londen
Jacoba, Schultz, Newc.
Ida, Ehlers, d.°
William Parker, Skeet, d.°
John Snell, Besford, d.°
Affinity, Arnold, d.°
William & Henry, Johnson, d.°
Kirstine, Heijen, d.°
Boris, Ziepe, Libau
Johannes Lodewijk, v. d. Waal, Brouwersh.
Henny, Ohlerich, d.°
Vlinder, Lambach, avontuur

Zeilklaar.
Albert & Victor, Meintz, Liverpool
Brielle (O.Z.O.) *Aang.*
4 dec. *Concordia* (st.), Londen
Johanna, Jansen, St. Pet.
Vertrokken.
Courrier, Mathurin, St. Malo
Alcyon, Moizan, St. Brieux
Adm. Ver-Huell (st.), Havre
Tregunnel, Carter, Belfast
Samson, Campbell, Newc.
Thames, Ford, Ipswich
Normanby (st.), Hartlep.
Eagle (st.), Goole
Holyrood (st.), Leith
Maassluis (Z.)
4 dec. Niets gepasseerd.
De gisteren vertr. schepen zijn wel in zee.
Texel (Z.Z.W.) *Aangek.*
3 dec. *Zuiderzee*, de Jong, Havana
Heerenveen, Prins, Cadix
Felicitas, Wildeboer, St. Martin (eil. R.)
George Clark, Hope, Newcastle
4 *Henrietta*, Portengen, Samarang (vertr. 29 aug.)
Morgenster, Drenth, Livorno
Urania (st), Koningsb. (met verlies van boegspriet en roer)
Vertrokken.
2 Z. M. kotter *Vlinder*, Adriaanse, Helvoet
3 *Ondine* (st.), Bordeaux
Isabella Hamilton, Dancker, Glasgow
Stad Goor, Veldhuis, Dundee

Isis, Fredrichsen, Leith
Eliza, Duncker, Newc.
Concordia, Eckmann, d.°
Barbara Christina, Lund, d.°
Empress, Reed, d.°
Comet, Jorck, d.°
het Vertrouwen, Meijer, d.°
Vollenhoven, Koning, d.°
Alma, Pottinger, d.°
Dannebrog, Nielsen, d.°
Holywood, Tillock, d.°
Mountaineer, Randell, d.°
Victoria, Jackson, d.°
Jabez, Lucas, d..
Captain, Lamb, Sunderl
Economy, Baxter, d.°
Seraphine, Morgan, d.°
Sidonie, Briant, d.°
Sun Flower, Wilkinson, d.°
Malta, Purvis, d.°
Thos Forrest, Nattress, d.°
William & Jane, Hutchinson, d.°
Hannah Mary, Gerrard, d.°
Father Matthew, Watt, Seaham
Meta Elisabeth, Zielcke, Dantzig
Rhea, Larsen, Christiania
Wilhelmina, Nielsen, d.°
Deodata, Andersen, Frederikstad
Christian August, Backman, d.°
Fortuna, Bang, d.°
Walhalla, Roed, d.°
Valeria, Helgesen, Drammen
Carl Johann, Reimert, Holmstrand
Herman Smith, Larsen, Tvedestrand
William, Thompson, d.°
Jonge Paul (s), Hamburg
Grietje, Scholtens, (v. Livorno) d.° (na volbragte reparatie)
Amaliesminde, Wramsted, avontuur

Vesta, Tobbens, avont.
Zeus, v. d. Tas, d.°
4 *Jonge Walrave*, Gnodde, Patras
Newyork, Starace, Napels
Monarca del Mare, Maresca, Livorno
Phoenix, Nielsen, St. Ubes
Emma, Hofkamp, Londen
Henriëtte, v. Loenen, d.°
Henriëtta Sophia, Ritchie, Newcastle
Juventa, Almond, dito
Artemas, Smith, Sunderl.
Regalia, Paddon, dito
Preciosa, Hallgren, Gothenburg
Charlotte Stringer, Salvesen, Christiania
Eos, Andersen, Laurvig
Christiane Sophie, Bjöaness, Frederikst.
Vlie *Aangekomen*
1 dec. *Concordia*, de Groot, Burnt Island
Johanna, Heeren, Havre
Zierikzee *Vertr.*
3 dec. *Marinus Willem*, v. Duyn, Batavia
James Smith, Brown, (bijl.) Alexandrië (na volbragte reparatie)
Vlissingen *Vertr.*
3 dec. *Meuse*, Röhrden, Rio-Grande
Duchesse de Brabant, v. d. Have, Konstantin.
Ortelius, Vulhopp, d.° (met al de ter reede liggende schepen)

—o—

Ceara *Aangekomen*
17 oct. *Marie*, Klein, Altona
Curaçao *Aangekomen*
7 nov. *Alexandre*, Mathey, Havre
Nuevitas *Aangek.*
22 oct. *Zorg en Vlijt*, Mulder, Londen

Havana *Aangekomen*
7 nov. *Presidente*, Ventura, Amsterdam
9 *Equator*, ter Marsch, d.°
Boston *Uitgeklaard*
16 nov. *Pembroke* (s), Batav.
Konstantinop. *Aang.*
22 nov. *Phoebus*, Norton, Odessa n. Rotterdam
Triëst *Vertrokken*
27 nov. *Cornelia* (st.), Muntendam, Rotterdam
St. Sebastiaan *Aang.*
24 nov. *Clipper Galjoot*, Kolk, Swansea
Killybegs *Zeilklaar*
30 nov. *Crescendo*, Vos, Londen
Liverpool *Vertrokken*
2 dec. *Geerdina*, Nieboer, Rotterdam
Æolus, Jantzen, Batavia
Mumbles *Vertr.*
2 dec. *Geertrui*, Messina
Catharina Maria, de Vries, (v. Swansea) Livorno
Cowes *Binnengel.*
2 dec. *Jeanne Agatha*, Jager, Rouaan n. St. Sebastiaan
Deal *Aangekomen*
2 dec. *Hoop*, Manneken, Rott. n. Gibraltar
Londen *Uitgeklaard*
2 dec. *Springbok*, May, Nickerie
Ebenezer, Lund, Rott.
Catharina Charlotte, Eisinga, Workum
Orford *Binnengel.*
1 dec. *Ebenezer*, Guyt, Noordzee
Louisa, Guyt, d.°
Sunderland *Aangek.*
2 dec. *Princess Royal*, White, Rotterdam
Reliance, Reed, Schiedam
Shields *Aangekomen*
1 dec. *Belvidera*, Sutton, Rotterdam
John & Ann, Leadley, d.°
Leith *Aangekomen*
2 dec. *Osborne* (st.), Rott.
Cuxhaven *Aangek.*
3 dec. *Elisabeth*, Metus, Oporto
Bremerhaven *Aang.*
1 dec. *Gezina Helena*, Dost, Antwerpen
Bruno, Visser, Amst.
Hendrika, Bakker, d.°
Bolderaa *Vertrokken*
28 nov. *Hillechina Reina*, Muntendam, Elseneur
Fortuna, Wenninga, d.°
Johanna, Drent, d.°
Johanna Petronella, Hillebrandt, d.°
Harberdina, Bakker, d.°

Hendrik Jan Nassau, Roelfsema, Elseneur
Stockholm *Uitgekl.*
25 nov. *Gratitude*, Kolk, de Noordzee
Kongsbackafjord *Binnengeloopen.*
22 nov. *Bougina Lammech.*, Veenhuizen, Hull
Wargoe *Binneng.*
25 nov. *Alpha*, Sonne, Amst. n. Kopenhagen
Känsoe *Binneng.*
27 nov. *Unie*, Posta, Bergen n. Stettin
Klädesholmen *Binn.*
25 nov. *Ida Cornelia*, Schenk, Gothenb. n. Saltköllan
Christiania *Aangek.*
21 nov. *Christiane*, Jensen, Nieuwe Diep
23 *Mary*, Christensen, d.°
Langesund *Aangek.*
20 nov. *Salvator*, Thronsen, Amsterdam
Frederikstad *Uitgekl.*
13 nov. *den Helder*, de Vries, Bremen
16 *Boudina Elisabeth*, de Jonge, Holland
Holmstrand *Aang.*
20 nov. *Immanuel*, Bjaerkness, Holland
Familien, Otterbeck, d.°
21 *Freia*, Holst, d.°
Tvende Brödre, Christiansen, d.°
Korsöer *Uitgekl.*
29 nov. *Gezina Elsina* Deen, Holland
Randers *Aangek.*
25 nov. *Paradies*, Bornhold, Dordrecht
Nyborg *Aangekomen*
26 nov. *Harmina*, Emmelkamp, Kopenhagen
Fredrikshavn *Binn.*
26 nov. *Geertr. Catharina*, de Winter, Grenaae n. Londen
28 *Frouwke*, Heins, Randers n. Engeland
Rendsburg *Aangek.*
25 nov. *Ernte*, Brutt, Amsterd. n. Lubeck
27 *Gezina Jantina*, Koning, Alloa
28 *Allegonda Margrieta*, Gort, Hadersleben n. Amsterdam

—o—

Vlie 2 dec. Alhier is aangespoeld eene bus voor scheepspapieren, waarop met vergulde letters: *C. E. Lentz*, waaronder eene Lubecker en Deensche vlag benevens het woord *Elseneur.*

Wijck op Föhr 30 nov. Van de lading gerst der Ned. tjalk *Domina*, schipper Wolters, van Horsens n. Antwerpen, bij Romoe met schade binnengebragt (bev. gemeld), zijn circa 2 a 300 tonnen beschadigd, die verkocht zullen worden. Het schip komt herwaarts om te repareren.

Rendsburg 1 dec. Volgens brief van Wordingborg van 27 nov., was het schip *Johannes*, kapit. Peters, van Dantzig naar Holland, den 19 nov. te Grönsund binnengeloopen en te Wordingborg op gunstige gelegenheid wachtende om de reis voort te zetten.

Wargoe 27 nov. De Ned. schepen *Barteld Herman*, k. Rasker, van Koningsbergen, en *Maria Janna Jacoba Barendina*, k. Staal, van Pillau, beiden met rogge naar Rotterdam, zijn met overgeworpen lading alhier binnengeloopen.

Ringkjöbing 30 nov. Den 27 dezer is een door het volk verlaten kofschip, de naam onbekend, met hout beladen, bij Haurvig, 4 mijlen N. van hier aangedreven en verbrijzeld.

St. Petersburg 3 dec. Het Lubecker schip *Triton*, v. Bordeaux, is gisteren voor Kroonstad in het ijs gezonken, doch het volk gered.

Plymouth 2 dec. Binnengeloopen *Ocean*, Reddan, v. Batavia n. Hamburg, met gebroken fokkemast en verlies van fokkesteng.

Duinkerken 30 nov. Een vat jenever, gemerkt: *van den Bergh & Cie., de Klok*, is ten westen van Grevelingen opgevischt.

—o—

Gepraaid:

21 nov., op 41° 32′ NB. en 22° 12′ WL., Ned. brigantijnschip *Elisabeth Catharina*, kapit. Clasen, van de Kust van Guinea naar Amsterdam.

—o—

3 dec. De wind te **Deal** W. Z. W.—Z. ten O.

—o—

Amsterdam *Vertr.*
3 dec. *Christina Johanna*, Stuitje, Triëst
4 *Joanna Jacoba*, Sap, Suriname
Caroline, Cupido, dito
Catica A., Andreanich, Triëst
Nieuwe Diep *Zeilkl.*
Ortelius, Groote, Batavia

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 5 dec.: 1ste getijde 5 ure 49 min.; 2de get. 6 ure 13 min.

Arnhem. Waterhoogte 3 dec. 2.78 el.

Keulen. Rijnhoogte 3 dec. 11 v. 6 d. Rijnl. (gevallen 4 d.)

Cargalijsten.

Rotterdam.

LONDEN, Earl of Auckland, W. W. Appleton. — 6 v. en 38 z. Koffij, Claus en Raulino; 7 v. en 60 z. dito, 12 v. Stroop, 60 z. Cachou, 40 z. Kurkuma, 6 coll. en 1 k. Diversen, 15 z. Tapioca, 3 coll. Parelmoer, 1 b. Zijde en 3 k. Gom, C. Hemmann en Co.; 28 k. en 1 f. Diversen, Hollertt en Kolff; 10 p. Diversen, F. A. Voigt en Co.; 3 f. Bier, J. Gibson; 4 f. Wijn, Kuyper, van Dam en Smeer; 6 p. Diversen, Boomer en Co.; 1 k. Mostaard, A. Voorrips; 1 k. Pillen, P. A. van Es en Co.; 2 m. Koopm., C. C. A. van Wijk; 1 k. dito, van Nievelt en Co.; 1 y. dito, J. J. Zeewoldt; 22 k. Diversen, van der Kun en van Schelle; 48 coll. dito, Schmitz en Fasbender; 298 b. Katoen, C. Steinweg; 2 k. Koopm., G. P. Ittmann en Zn.; 4 b. Kleeden, G. Bingham; 10 f. Stroop, 204 z., 58 cer. en 36 coll. Koopm. en 9 v. en 100 z. Koffij, Order.

Amsterdam.

PORTORICO, Cassandra, Heim. — 1154 p. Tabak, J. N. Woldsen.

UETERSEN, Catharina, Velvis. — 570 t. Boekweit, Order.

AMSTERDAM 4 December.

Granen. Tarwe onveranderd: bonte Pools. *f* 397 per 2400 kil. Rogge dadelijk prijshoudend: 121 ℔ Petersb. *f* 251; 118 ℔ dito *f* 244, *f* 245; 120 ℔ N. Galatz *f* 240; 115 ℔ Jar. dito *f* 220; 118 ℔ Arch. *f* 244; 119 ℔ Berdiansk. *f* 238; 126 ℔ Zweeds. *f* 258 a/d. Zaan; op levering hooger, in Maart en Mei *f* 238. Gerst zonder handel. Haver: Zweeds. *f* 8½ per 100 ℔. Boekweit zonder handel.

Zaden enz. Koolzaad: op 9 v. Olie te leveren in April £ 79. Lijnzaad een doen: 116 ℔ Marianopel *f* 400. Raapolie: op 6/w. *f* 42¼; vlieg. *f* 41; 1 Mei *f* 42½, *f* 42; 1 Sept., Oct., Nov. en Dec. *f* 40, *f* 40¼. Lijnolie: op 6/w. *f* 37; vlieg. *f* 35½; 1 Maart, April en Mei *f* 34½. Hennepolie op 6/w. *f* 41½; vlieg. *f* 40. Raapkoeken per 1040 stuks *f* 88 a *f* 92. Lijnkoeken per 104 st. *f* 13 a *f* 15.

GRONINGEN 3 December.

Granen enz. De aanvoer was heden belangrijk. Tarwe alleen in de beste soorten wel te plaatsen, afwijkende minder begeerd. 116, 120 a 123 ℔ N. Omm. Roode *f* 8.50, *f* 8.65, *f* 9.10, *f* 9.25 a *f* 9.70, *f* 9.85 en 116. 120 a 123 ℔ N. Old. dito *f* 8.20, *f* 8.40, *f* 8.80, *f* 8.90 a *f* 9.40, *f* 9.50. Oude Rogge meest als voren, Nieuwe tot 15 c. verlaging nog moeijelijk te verkoopen. 116 a 120 ℔ Buitenlandsche *f* 7.90 a *f* 8.20 en 116 a 120 ℔ N. Inl. *f* 7.35 a *f* 7.75. Boekweit 10 c. lager afgegeven: 113 a 116 ℔ N. Zwarte Zand *f* 6.50 a *f* 6.90. Wintergerst meest als voren, Zomer- tot 15 c. verlaging nog veel te vergeefs aangeboden, Knobbe 5 c. lager: 93, 96 a 99 ℔ N. Winter *f* 5.60, *f* 5.65, *f* 6.05 a *f* 6.45; 96 a 99 ℔ N. Zomer *f* 5.15 a *f* 5.55, en 103 a 107 ℔ N. Knobbe *f* 5.90 a *f* 6.30. Dikke Haver vooral in de ligte soorten ruim prijshoudend, Witte Voer 5 c. hooger en de Zwarte Voer, waarvan zeer veel in de zware soorten ter veil, 5 c. lager. 72, 75, 78 a 82 ℔ Dikke Brouw *f* 3.10, *f* 3.15, *f* 3.35, *f* 3.40, *f* 3.60, *f* 3.65 a *f* 3.90; 65 a 68 ℔ Witte Voer *f* 2.60, *f* 2.65 a *f* 2.90, *f* 2.95, en 65, 68, 72 a 75 ℔ Zwarte Voer *f* 2.45, *f* 2.75, *f* 3.05 a *f* 3.35. Paardenboonen iets meer ter veil en naar deugd van *f* 7 tot *f* 7.75 verkocht. Gort meer aangeboden, puik *f* 11 a *f* 11.60 en Parel per 100 Ned. ℔ *f* 13.75 a *f* 18. Koolzaad goed prijshoudend, het beste *f* 13 a *f* 14. Geel Mostaardzaad in afwijkende kwaliteit door Olieslagers tot *f* 8 a *f* 9 genomen. Raapolie *f* 39.75. Lijnolie *f* 34.75.

LONDEN 3 December.

Suiker. Met meerderen handel in W. I. soorten tot eene kleine verlaging; Barbados laag grijsachtig a goed blank 35/ a 41/, laag en middl. donker en bruin 31/6 a 34/6. Geraffineerde flaauw, ord. brooden 48/. — *Rum* iets hooger; Demerary 1/9 a 1/10. — *Koffij.* Native Ceylon prijshoudend, goed en mooi ord. grof 67/6 a 70/6. Plant. flaauw, laag middl. klein a middl. grof grijsachtig 73/6 a 77/. — *Thee* stil, goede Shipping Congo 13 d. — *Rijst.* Met meerdere vraag voor Ballam en hooger gehouden. Bengal 10/6, goede oude Moulmain 11/6, ord. laag Rangoon 9/6, Ballam 10/1½ a 10/7½. — *Salpeter* zeer vast in prijs. — *Schellak* 10/ lager. — *Lijnzaad.* Calcutta 63/, Marianopel 62/. — *IJzer.* Schotsch Giet- still 48/6 a 48/7½. *Katoen* flaauw. — *Oliën.* Lijn- stil 35/3 a 35/6; Raapolie als voren; Cocos- flaauw, Ceylon 49/ a 49/6, Cochin 50/ a 50/6; Palm- stil, prima 45/6; Terpentijn- flaauw 65/.— *Talk* stil; loco 50/6, tot ult. Dec. 50/3, Voorj. 51/, Maart 52/.

LIVERPOOL 2 December.

Suiker flaauw; Demerary 35/9 a 38/, Maceio 21/9, bruin Ceara 21/3. — *Hennep.* Manilla £ 23.10.

ANTWERPEN 3 December.

Granen. Ten gevolge der ramp die gisteren avond onze stad heeft getroffen, gaat er hier slechts weinig in zaken om. Men begroot de hoeveelheid van verbrande Granen op 120 a 130,000 mudden, zijnde ongeveer ¼ van onzen geheelen voorraad en houders hebben thans vrij algemeen hunne vraagprijzen met *f* ½ a *f* ½ verhoogd. Eenige verkoopen hadden echter nog plaats. Tarwe van Stettin *f* 15¼ a *f* 15½ en Fransche Rogge *f* 9½ entr. — Van *Wol* zijn ook 1500 balen eene prooi der vlammen geworden. — *Katoen* iets hooger.

HAVRE 1 December.

Katoen. Verkoopen gisteren in het geheel 1340 balen. Prijzen zijn flaauw en onregelmatig. — *Huiden.* B.-A. gez. Mataderos fr. 53½. — *Granen* met meerdere vraag; roode Amerik. Tarwe fr. 63 a 65½ cons., witte fr. 77. *Meel.* New-York extra fr. 36½ entr.

AVIGNON 30 November.

Meekrap voortdurend willig, hetwelk op alle markten invloed uitoefent. Er hadden vrij goede inkoopen plaats. Rosé tot fr. 37 a 38, Palud 18 m. fr. 45 a 46. Gemalen wordt weinig aangeboden en prijzen zijn nominaal.

HAMBURG 3 December.

Granen. Tarwe in loco prijshoudend, van het buitenl. vaster. Rogge in loco vast. — *Raapolie* loco en per Dec. 27.2 a 27, per Mei 27 a 26.14. — *Koffij* stil. — In *Zink* ging niets om. — *Harst* en *Terpentijnolie* blijven in vaste stemming, doch zonder omzet; voor br. Harst werd 8⅜ a 8½ m. en voor Amerik. Terpentijnolie 41 a 42 m. gevraagd. — *Salpeter* met belangrijke orders, doch die niet uitgevoerd kunnen worden, daar de houders geene prijsverlaging toestaan. Voor Chili wordt 10, voor Oost-Indische 30 m. gevraagd. — *Katoen* verlaten.

CORFU 26 November.

Olijvenolie met geringen voorraad; loco tal. 11¼ a 11½.

SMYRNA 22 November.

Opium p. 133 a 137. — *Meekrap* lager, p. 213 a 246. *Wol* stil.

NEW-YORK 20 November.

Katoen flaauw en prijzen onregelmatig; midd. Upland 24 c. — *Meel* lager. — *Tarwe* ten slotte iets lager. — *Spek* flaauw. — *Vleesch.* Gez. prijshoudend. — *Asschen* vast. — *Melassen* flaauw. — *Suiker* iets lager. — *Terpentijn* vast. — *Tabak* als voren. — *Vrachten* vast. — *Wissel* op Londen 107¾ a 108½.

HAVANA 16 November.

Suiker stil, houders weigeren echter de lage aanbiedingen aan te nemen. Men noteert: n.° 11 a 12 8½ a 9 r., n.° 13 a 14 9¼ a 9½ r., n.° 15 a 17 10 a 10½ r., n.° 18 a 20 10⅞ a 11½ r., wit infer. a middl. 11¼ a 12 r., goed a mooi 12½ a 13 r., puik a florette 13¾ a 14 r.

Voorraad zoo hier als te Matanzas 32,000 k. Melassen stil. — *Rum* $ 33 a 34. — *Vrachten* stil; n. Engeland om orders nominaal £ 2 a £ 2.10. — *Wissel* op Londen 15½ a 16 % premie.

FERNAMBUCK 15 November.

Suiker. 2de soort 4 $ 000 a 4 $ 200, bruine 2 $ 080 a 2 $ 100. — *Katoen* 12 $ 000 a 12 $ 100. — *Wissel* op Londen 25¾ a 26.

BAHIA 10 November.

Suiker. Witte 2 $ 400 a 2 $ 600, bruine 2 $ 000 a 2 $ 100. — *Katoen* 9 $ 600 a 9 $ 800. — *Wissel* op Londen 25⅛.

Advertentiën.

Bevallen van een ZOON *M. M. P. VAN OVERZEE*, — S'GRAUWEN.
Londen 3 *December* 1861.

Mijne hartelijk geliefde Echtgenoote, *ELISABETH HUBERTHA VAN GOGH*, beviel heden zeer voorspoedig van eene DOCHTER.
Rotterdam P. C. HOOG.
4 *December* 1861.
Algemeene kennisgeving.

Heden beviel van eene DOCHTER, *JACOBA JOHANNA VAN DER POEST CLEMENT*, geboren DE GRAAFF.
Poortugaal 3 *December* 1861.
Eenige kennisgeving.

Uit den fatsoenlijken Burgerstand wordt, met 1 Januarij e. k. of eerder, VERLANGD op een **Handels-Kantoor** alhier

een JONGSTE BEDIENDE,

omstreeks 16 jaren oud, P. G., eene goede hand schrijvende en vlug in het rekenen; — kennis in **vreemde Talen** strekt tot aanbeveling.

Adres, met eigenhandig geschreven Brieven, onder de letter Q, bij de Boekverkoopers M. WIJT & ZONEN.

HET GROOT GENEESMIDDEL VOOR ALLEN.

Bekend door de geheele Wereld.

De ZALF en PILLEN van HOLLOWAY.
Verhinderde bloedsomloop.

Bij koud weder is er geene ziekte die zoo spoedig hulp vereischt als gedeeltelijke stilstand des bloeds. Kortheid van adem, borstkwaal, tering en hartpijn nemen alle haren oorsprong in eene belemmering van den omloop des bloeds, welke belemmering al spoedig door de strenge koude plaats grijpt. De Zalf van HOLLOWAY, goed ingewreven over de aangedane deelen, heeft geen wederga in hare krachtige werking bij het herstellen van het natuurlijk evenwigt des bloeds, waardoor zij de zenuwkracht teruggeeft. De Pillen van HOLLOWAY vermeerderen nog de zekerheid van den goeden uitslag en zouden altijd moeten ingenomen worden, wanneer men Zalf gebruikt in gevallen van congestie, zwakke longen, kortheid van adem, hartkloppingen, waterzucht en rumatische ziekten.

De Zalf en Pillen moeten te zamen gebruikt worden voor de genezing der volgende Kwalen.

Open Beenen.	Jicht.
Zwerende Borsten.	Lendenpijn.
Brandwonden.	Aambeijen.
Steenpuisten.	Rheumatiek.
Beijen- en Muskietensteek.	Schurft.
Winterhanden.	Zwerende Tepels.
Kanker.	Keelpijn.
Stijve Gewrichten.	Huidziekte.
Likdoorns.	Scheurbuik.
Melaatschheid.	Zeere Hoofden.
Zweren.	Puisten van alle soorten.
Ontsteking der Lever, Nieren en Baarmoeder.	Wonden enz., enz.

Zijn op *franco* aanvraag a contant te bekomen bij den Heer J. M. VAN RENESSE, Depôthouder te *'s Gravenhage*; bij den Heer M. CLOOS, in de Vriesche Apotheek, Hang, bij de Zeevischmarkt, n.° 441, te *Rotterdam*, en bij den Heer J. STRAATMAN, Hoofd-Depôthouder te *'s Hertogenbosch*; alsmede in **Holloway's Etablissement**, te *Londen*, 244, Strand, en te *New-York*, 80, Maiden-Laine.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:
Doosjes Pillen *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.75, *f* 6.75, *f* 13.50, *f* 20.50.
Potjes Zalf . *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.75, *f* 7.05, *f* 13.85, *f* 20.95.
*** Door de grootste Doozen of Potjes te nemen doet men zich groot voordeel.

NB. Bij ieder Doosje Pillen of Potje Zalf is een papier gevoegd dat den Patienten aanwijst hoedanig te handelen.

DE ONTVANGEN

elegante **Sortering PAPETERIËN, PORTE BOURSES, PORTE-MONNA[IES], CIGARENKOKERS, PORTEFEUILLES, AGENDA'S, CALENDERS, SCHR[IJF]MAPPEN,** Gekleurde **POTLOODEN** in Étuis, **VERWDOOZEN, PENHOUDE[RS], PRACHT-** en **PRENTWERKEN, PRENTEN, ALBUMS PHOTOGRAPHIE,** eene menigte Varia, **ligt in het daartoe gereed gebragt vertrek geëtaleerd.**

DAMES en HEEREN, welke den Ondergeteekende met een bezoek vereeren, zullen bevinden dat hem ernst is om **degelijke** en **sierlijke** Artikelen te leveren, terwijl steeds de Prijzen zoo ge[steld] zijn, dat dezelve tot aankoop animeren; er naar strevende om daardoor meer en meer toene[mende] protectie te verwerven.

E. VAN VLIET Az.,
Magazijn **Oostmolenstraat, Hoek Houttuin, Rotter[dam].**

VERITABLES GRAINS DE SANTÉ van Doctor FRANCK

Deze zijn de eenige Purgeer-Pillen, welke sedert meer dan zestig jaren zijn geautoriseerd. Er [is] geen zachter, zekerder en weldadiger purgatief. Zij onderscheiden zich speciaal van alle namaaksels [door] ons *fabriek-merk*, dat op iedere doos is geplaatst en volgens de wet gedeponeerd bij het Tribunaal [van] Commercie, bij den Raad van Vroedemannen te Parijs, alsmede in de voornaamste hoofdsteden van E[uropa].

Iedere doos gaat vergezeld van een boekje van 8 bladzijden, waarin in de bijzonderheden worden ge[...] geven de eigenschappen van de **Véritables Grains de Santé van Doctor Franck,** [de] wijze van gebruik, als ook de zekere kenteekenen welke ze van de namaaksels onderscheiden.

Voor alle aanvragen adressere men zich tot den Heer LEVÊVILLE, Directeur der Bureaux [van de] Pharmacie Leroy, rue Neuve Saint Augustin, 45, te Parijs.

PHOSPHATE DE FER

van LER[AS], Apotheker, [Doctor] ès-sciences, [...] Feuillade te [...] Dit nieuw [geneesmid]del middel [vereenigt] in zich de bestanddeelen van de beenderen en het bloed en bevat het ijzer in oplosbaren toestand. [...] in de hospitalen van Parijs gedane en in het Prospectus opgenomen observatiën, is het beter dan de [ijzer-]houdende pillen, dan lactas ferri, dan door waterstof herleid ijzer, dan pillen en siroop met iodi[um-] ijzer, en geneest spoedig bleekzucht, maagkwalen, moeijelijke spijsvertering, gebrek aan bloed, verl[ies van] krachten en etteluit, moeijelijke tijdperken en witten vloed. Het is de beste plaatsvervanger van de Le[vertraan]. Depôts te Rotterdam bij de Heeren CLOOS en VAN SANTEN KOLFF.

ROTTERDAM & HULL.

Het Stoomschip **OCEAN QUEEN,** Kapt. CH. HARDY, vertrekt van ROTTERDAM naar HULL Zaturdag 7 December.
De Agenten *SEEUWEN & Co.*

ROTTERDAM—GRANGEMOUTH,

in directe verbinding met **GLASGOW,** door het **Forth- en Clyde-Kanaal.**

De Stoomboot **THERESE,** Kapitein **Allan Bruce,** zal van hier naar **GRANGEMOUTH** vertrekken ZATURDAG 7 December, des morg. vroeg.
Adres bij *D. BURGER & ZOON.*

Openbare Vrijwillige VERKOOPING.

JOHANNES HOGERSDIJK, Notaris te Rotterdam, zal op Woensdag den 11 December 1861, des namiddags ten 5 ure, in het Notarishuis aldaar, Veilen en Verkoopen:

N.° 1. Een hecht en sterk **HUIS, BOVENWONINGEN** en **ERVE,** aan de Spuivaart, nabij de Krattesteeg, wijk 5, n.° 675, Kadaster sectie I, n.° 335, te Rotterdam.

Grondlasten *f* 35.22. Huur, in Perceelen, *f* 353.60 's jaars.

N.° 2. **Drie** hechte, sterke **HUIZEN,** Houten LOODS, SCHUUR, BLEEKVELD, gedeeltelijk Overtimmerden GANG en **ERVE,** staande en gelegen in gemelden Gang, uitkomende aan de Salakade te Rotterdam, wijk 13, n.s 258 en 264, Kadaster sectie E, n.s 823, 824, 1798 en 1799, groot 1 Roede 48 Ellen en gedeeltelijk n.° 1802.

Verhuurd in Perceelen, zamen tot *f* 174.20 's jaars.

N.° 3. Een hecht, sterk **PAND,** bestaande in BENEDEN- en BOVENWONINGEN, achter het vorig Perceel, wijk 13, n.° 259, Kadaster sectie E, n.s 828, 1800 en 1801, groot 54 Ellen, en gedeeltelijk n.° 1802.

Huur in Perceelen, zamen *f* 228.80 's jaars.

N.° 4 a 6. **Drie Stukken OPEN GROND** of **TUIN,** geschikt ter **Bebouwing,** met WATERING, en **ERVE,** gelegen nevens elkander en achter het vorig Perceel, strekkende van daar tot halver Zwanensloot, ieder Stuk ongeveer diep 28¼ Ellen, breed n.° 4 ongeveer 6¼ Ellen, waarvan 2 Ellen aan de noordzijde tot Straat zijn bestemd en N.° 5 en 6 ieder breed ongeveer 4¼ Ellen, Kadaster sectie E, n.s 830 en 1802 gedeeltelijk.

N.° 1 is te aanvaarden 1 Mei 1862 of vroeger, naar conveniëntie, de overige Perceelen 1 Februarij 1862. De vijf laatste Perceelen aangeslagen in de Grondlasten op *f* 45.89 en in de Polderlasten op 30 *Cents.* N.° 3 belast met eene Recognitie van *f* 1.50, ten behoeve den Polder van Kralingen.

De Verkoop zal geschieden separaat en gecombineerd.

Nadere informatien te bekomen ten Kantore van genoemden Notaris, alsmede Permissiebiljetten, ter bezigtiging der Perceelen, twee dagen vóór en op den dag der Veiling, van 's morgens 10 tot 's namiddags 4 ure.

Openbare Verkooping.

De Notarissen *BURGER & SCHADEE,* residerende te Rotterdam, als last hebbende van hunnen Principaal, zijn voornemens om op Woensdag den 11 December 1861, des namiddags ten 5 ure, in het Notarishuis aldaar, in het openbaar te Veilen en in den 18den daaraanvolgende, ter zelfder plaatse en ure, te Verkoopen:

Den OPSTAL

van eene **PHOTOGEEN-FABRIEK,** staande op het eiland Fijenoord, gemeente IJsselmonde, op den Grond toebehoorende aan de gemeente Rotterdam, en op den Perceelsgewijzen Kadastralen Legger van IJsselmonde voorkomende in sectie A, n.° 658. Breeder bij Biljetten omschreven.

Te aanvaarden 1 Januarij 1862 bij de betaling der Koopsommen,

Belast wegens regt van Opstal ten behoeve van de gemeente Rotterdam met eene jaarlijksche som van *f* 100, welk regt van Opstal eindigt 3 Maart 1864.

Nadere informatien te bekomen ten Kantore van de genoemde Notarissen, aan de Gelderschekade, wijk 2, n.° 48, te Rotterdam, terwijl het te Veilene dagelijks voor ieder te zien is.

Publieke Verkooping.

J. KOLFF, LEONARD L. JACOBSON, ECKSTEIN en G. ELINK SCHUURMAN, Ma[kelaars] te Rotterdam, zijn van meening, als last [hebbende] van hunne Meesters en op authorisatie van de [Heeren] H. & A. BICKER CAARTEN, als Gevolmagtig[den van] het Comité van Assuradeuren te Havre, na[ar] conform de Wet, op HEDEN 5 December des voormiddags ten 11 ure, in het Huis der N[...] aan de Gelderschekade, te Verkoopen:

Circa 3300 Balen en Zakken Santos KOFFIJ,

benevens circa **200 ledige BALE[N]**
alle minder en meerder beschadigd.
Aangebragt van **Santos** per het Schip *St.* [...] Kapitein *Prevel.*
Nadere onderrigting bij bovengemelde Ma[kelaars].

VERKOOPING van Meubelen, Huissieraden [...]

VAN MARLE & DE SILLE zijn voorneme[ns] overstaan van de Notarissen *VAN DER H[...] REEPMAKER,* op Maandag den 9 Decembe[r] des voormiddags ten 10 ure, in het Notari[shuis te] Rotterdam, publiek te Verkoopen:

Gemaakte JUWEELEN, Gemaakt GO[UD en] ZILVER, PORSELEIN-, GLAS- en VE[...] WERK, Gemaakte LIJNWADEN, KLEED[EREN], BEDDEN met Toebehooren, LEDEKANT[EN], Behangsels, KABINETTEN, BOEKEN- en KASTEN, CHIFFONNIÈRES, SECRETA[IRES], SCHRIJF-BUREAUX, EET-, THEE- en TAFELS, CANAPÉ'S, STOELEN, PEND[ULES], SPIEGELS, VLOERKLEEDEN, FOURN[UIZEN], HAARDEN, KAGCHELS, MANGELS, K[OPER], TIN en andere GOEDEREN meer. Benevens en VISCHGEREEDSCHAPPEN, BOEKEN en diverse WIJNEN. — Vrijdag en Zaturdag van 10—3 ure te zien.

VERKOOPING van Meubelen, Huissieraden [...]

De Notarissen *PAATS & NIERSTRASZ,* re[siderende] te Rotterdam, als last hebbende van hunnen Pr[incipaal], zijn voornemens, onder directie van *VAN MA[RLE &] DE SILLE,* op Vrijdag den 13 December [...] de gewone uren, op het Buiten *Dijk- en* [...] aan de Bontepaal te Rotterdam, publiek te Ve[rkoopen]:

Diverse KASTEN, BUFFETTEN, T[AFELS], STOELEN, TUINTAFELS, STOELEN en B[...], SPIEGELS, KAMERKROON, MEUB[ELEN], DIJNEN, JALOUSIEN, VLOERKLEEDEN, [...] DENGOED, FORNUIS, HAARDEN, STO[...] ander BAD, MANGEL, PERS, PORSE[LEIN], AARDE-, GLASWERK enz. Benevens een KI[NDER]-WAGEN, VOLIÈRE, KIPPENHOK en BROEIBAKKEN met Ramen, enz. — Twee [dagen] te voren van 10—3 ure te zien.

Rotterdamsche Schouwbu[rg].

Directie: **J. Ed. de Vries.**
VRIJDAG 6 DECEMBER 1861:
DE ARME DICHTE[R],
Tooneelspel van *Kotzebue.* — Gevolgd [door]
MARTON EN FRONTIN,
of de twee Listige Bediende[n].
Aanvang ten 7 ure p[récies].

ZATURDAG 7 DECEMBER 1861:
DIE WEISSE DAME.
Opera in 3 Bedrijven, van *Boyeldieu.*
Aanvang ten 7½ ure p[récies].

VERTREK der SPOORTREINE[N].
Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7.25, 11.40, 3.[...]
» » alleen n. 's Hage: 9.45, [...]
» Amst. naar Rotterdam: 8.30, 11.25, 4.[...]
» 's Hage » 8.30, 10.41, 1.30, 4.13, 6.[...]
Aankomst te Rotterd.: 9.15, 11.30, 2.15, 5, 7.30, 8.[...]

Vertrek van: **Rijn-Spoorweg.**
Rott.: 6.55, 9.50, 12.25 (expr.tr.), 2.10 (werkd.), 5.[...]
Amst.: 7.25, 10.25, 12.30 (expr.tr.), 4.30 (werkd.), [...]
Arnh.: 6.30, 9.37, 11.55 (expr. tr.), 1, 5.55.
Utr. n. Rott.: 6.10, 8.40, 11.40, 1.15 (exp.tr.), 5.35 (werkd.), [...]
Goud. n. Rott.: 7.30, 9.20, 12.44, 1.53 (exp.tr.), 4, 5.55, 6.[...]
Aank. te Rott.: 8.15, 9.55, 1.15, 2.15 (exp.tr.), 7.05 (werkd.) [...]

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.
Van Rotterdam: 10.15 's morg. en 3 's nam.
» Breda: 6.45 's morg., 12.35 's middags en 5.25 's [...]
de laatste alleen tot Antwerpen en [...]
» Antwerpen: 7.50 's morg. en 12.20, 5.35 [...]
de laatste alleen tot Breda en [...]

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.

GENERAL STEAM-NAVIGATION COMPANY.

ROTTERDAM EN LONDEN.

De Stoom-Schepen vertrekken met Passagiers en Goederen geregeld iederen Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.

DECEMBER 1861.

Donderdag 5, 's namiddags **1** ure.		**Dingsdag 10,** 's namiddags **2** ure.	
Zaturdag 7, » **1** »		**Donderdag 12,** 's morgens **7** »	

VRACHTEN: Groote Kajuit £ 1.10.— heen en terug £ 2.5.—
Voor-Kajuit » » —.17.6, » » » 1.6.6.

GEBROEDERS SMITH, *Agenten,*

NB. De bovenstaande Afvaarten zullen plaats hebben, mits de Rivier vrij van IJs is.

STOOMBOOTVAART

TUSSCHEN

ROTTERDAM, HULL en GOOLE,

Iederen WOENSDAG en ZATURDAG.

Voor PASSAGIERS, GOEDEREN en VEE.

De Stoomboot **KILLARNEY,** Kapit. **Ths. Bollands,** vertrekt van ROTTERDAM naar HULL en GOOLE **iederen Zaturdag.**

Ligplaats: **Nieuwehoofd.** Adres HUDIG & PIETERS.

BIJVOEGSEL,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

DONDERDAG 5 December 1861, N°. 290.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Woensdag 4 December.

Aan de orde is de voortzetting van de beraadslagingen nopens **de Staatsbegrooting, dienstjaar 1862**, en wel over Hoofdstuk IV (*Justitie*).

Afd. I. (*Kosten van het Departement*); art. 1 wordt aangenomen. — Nopens art. 2 (*tractementen der ambtenaren*, *f* 64,675) merkt de heer *Dullert* op, dat deze post weder *f* 3000 hooger is. Spreker geeft in overweging, ook bij dit departement geene partiële verhoogingen van bezoldigingen toe te staan, maar liever af te wachten een algemeenen maatregel te dien aanzien. Hij stelt dienvolgens als amendement voor, het cijfer van dezen post met *f* 2400 te verminderen. — De heer *van Asch van Wijck* heeft eenige aanmerkingen over de uitgetrokken cijfers, wat de juistheid van deze betreft. — De heer *Elout* zegt dat hij de overtuiging heeft dat er geen departement is, waarbij de ambtenaren kariger worden bezoldigd dan bij dat van justitie, maar hij gelooft dat, bij den omslag over andere ambtenaren, het wachtgeld der ambtenaren wier traktement vrijvalt, in compensatie wordt gebragt.

De *Minister van Justitie* doet uitkomen, dat de verhooging van de begrooting op dezen post, vergeleken met het vorig jaar, slechts *f* 700 bedraagt, wanneer men in aanmerking neemt de tractementen, welke niet op dezen, maar op andere posten zijn uitgetrokken, zoo als voor den inspecteur der gevangenissen. Voor 't overige is als beginsel aangenomen juist wat de heer Betz bij de algemeene beraadslagingen wilde, namelijk, vrijvallende tractementen te bezigen tot verhooging van andere bezoldigingen der lagere ambtenaren.

Wat aangaat de opmerking, om eerst de algemeene herziening van al de tractementen af te wachten, daartegen moet de Minister aanvoeren de bedenking, dat de ambtenaren bij zijn departement, beneden den rang van referendaris, zich met der daad in een exceptionelen toestand bevinden. Al die tractementen zijn toch gegrond op het besluit van 1831, in een tijd, toen bezuiniging noodig was door de penurie der schatkist en toen de levensbehoeften zooveel goedkooper waren dan thans. De Minister staat meer in de bijzonderheden stil bij de omstandigheid, dat de alstoen vastgestelde tractementen zeer gering zijn, zelfs in vergelijking met die derzelfde titularissen bij andere Departementen die hoogere bezoldigingen hebben. Dat is ook 't geval met de bezoldiging van den inspecteur der gevangenissen, maar de Minister geeft de verzekering, dat de tegenwoordige verhooging van *f* 500, alleen te beschouwen is als eene personele toelage voor den tegenwoordigen titularis.

De heer *Dullert* antwoordt, dat de Minister eene handige en kunstmatige berekening heeft gemaakt om de verhooging oogenschijnlijk te verminderen; hij debatteert nader de posten en dringt ook aan op de herziening van het besluit van 1831.

De *Minister* deelt de laatste gevoelens geheel, al ware het alleen om de onbillijkheid weg te nemen, die er ten aanzien van de ambtenaren bij het departement van Justitie bestaat. — Bij eene herziening zullen de tractementen dier ambtenaren zeer zeker nooit kunnen verminderd worden.

Na eene eenigzins levendige woordenwisseling tusschen den heer *Dullert* en den *Minister van Justitie*, stelt de heer *van Asch van Wijck* voor om den post met *f* 1900 te verminderen; dan blijft toch het werkelijk vrijvallende ter beschikking van den Minister, om dat over de andere ambtenaren om te slaan.

De heer *Betz* preciseert nader het beginsel, door hem bij de algemeene beschouwingen over de tractementen der ambtenaren voorgedragen en meent dat de Minister van Justitie daaraan eene onjuiste toepassing wilde geven.

Ten slotte wordt het amendement van den heer Dullert met 46 tegen 24 stemmen aangenomen, waardoor het amendement van den heer van Asch van Wijck vervallen is en art. 2, gewijzigd, wordt alzoo aangenomen.

IIe afd. (*kosten der regterlijke magt*). — Aangenomen.

IIIe afd. (*kosten voor het hoog militair geregtshof enz.*) — Aangenomen.

IVe afd. (*geregtskosten en kosten der zaken van tucht*) — Aangenomen.

Ve afd. (*kosten voor de algemeene of Rijkspolitie enz.*) — De artt. 17—20 worden aangenomen.

Omtrent art. 21, nopens de tractementen van de Rijksveldwachters, verklaart de heer *Dullert* zich tegen de zijdelingsche uitbreiding van het corps der Rijksveldwachters met acht personen, tot dus verre bijzonder belast met het toezigt over de jagt en visscherij. Hij klaagt zeer over het bederf van den wildstand, door de afschaffing van premien op het dooden van schadelijk gedierte.

De heer *van Heiden Reinestein* denkt gunstig over de uitbreiding van de Rijksveldwacht in 't belang van eene betere politie ten platten lande. Hij erkent dat er sedert de laatste jaren veel verbetering in den toestand te dien opzigte gebragt is. Voorts bevestigt hij den slechten staat van het jagtveld, alleen veroorzaakt door de afschaffing van de premien op de verdelging van het schadelijk gedierte. Hij zal een amendement voorstellen, om die overgeplaatste veldwachters weder met het toezigt op de jagt en visscherij te belasten.

De heer *van Nispen* vereenigt zich met de klagten over den ongunstigen staat van het jagtveld.

De heer *Westerhoff* betoogt dat het zoogenaamde schadelijk gedierte hoogst nuttig is voor den landbouw, volgens het getuigenis van binnen- en buitenlandsche deskundigen. Moet nu, even als in de middeneeuwen, de landbouw voor het jagtvermaak achterstaan? Wilt gij dieren dooden in het belang der jagt, zegt spr., doe het dan op eigen kosten en niet van Staatswege. Voor 't overige kunnen de klagten over de afneming van dien wildstand, hier of daar, niets afdoen, want, volgens Fransche en Duitsche dagbladen, zijn er zoo veel hazen gevangen, dat zij bij afslag verkocht worden. Het roofgedierte en de jagtopzieners werden ten onregte beschuldigd.

Ook de heer *Reinders* bevestigt dit en ontraadt den Minister, in 't belang van den landbouw, om terug te komen op de premien.

De heer *Idzerda* ondersteunt beide vorige sprekers. Het algemeen belang is meer betrokken bij den landbouw, dan bij het aanwezig zijn van eenige meerdere of mindere hazen of patrijzen. Voor het overige neemt het getal der jagt-acten jaarlijks toe, hetgeen toch niet pleit voor het afnemen van het jagtvermaak.

De heer *van Heiden Reinestein* handhaaft zijne bezwaren en blijft het herstel der premien wenschen, vooral op het dooden van vossen, die zoo nadeelig voor het wild zijn. De jager heeft regt op bescherming door de betaling zijner acte, die eene belasting is. — Voor 't overige stelt hij als amendement voor, de vermindering van den post met *f* 200, om den Min. niet in de gelegenheid te stellen om den fatalen maatregel te nemen, de acht opzigters van de jagt en visscherij bij de Rijksveldwacht in te deelen. — Later zal hij een amendement voorstellen om den Min. althans in de gelegenheid te stellen van zijne bevoegdheid gebruik te maken om *premien* te *kunnen* toekennen.

De heer *van der Linden* behandelt twee punten, als: 1°. de premiën, en 2°. de jagtopzieners. — Wat het laatste betreft, zou hij den voorstanders van de jagtliefhebberij wel willen vragen of het goed is, zoo zeer op die premien aan te dringen, en om afzonderlijke personen te bezoldigen, ten einde op de hazen, konijnen enz. te passen. Nu zegt de heer van Heiden Reinestein wel: wij betalen belasting voor het jagtveld, maar spr. vraagt of dan de landbouwer ook geen belasting betaalt. — Wat de premien betreft, spr. is in de maand september jl. in het buitenland geweest en heeft opgemerkt dat er gebrek was aan patrijzen. Maar zou dit nu zijn toe te schrijven aan de premien? Spr. beantwoordt voorts de argumenten, door den heer Dullert en andere sprekers aangevoerd wegens den slechten toestand van de wildbaan.

De heer *Dullert* komt nader op zijn gevoelen terug.

De *Minister van Justitie* kan zeer kalm zijn in den hartstogtelijken strijd tusschen de jagtliefhebberij en den landbouw, daar hij noch jagtliefhebber, noch landbouwer is. Hij heeft alleen te antwoorden op het verwijt van het slecht toezigt op het jagtveld; en dan moet hij opmerken, dat, welke ook de oorzaken van den slechten wildstand mogen zijn, door geene *feiten* is bewezen, dat die liggen in de afschaffing van de premien of in het slechter toezigt dan vroeger. De Min. beroept zich ook op de gunstige berigten in onderscheidene dagbladen over het overvloedig wild en gelooft dus dat de klagten van de heeren Dullert en van Heiden Reinestein overdreven zijn, ofschoon zij ook als specialiteiten in materie van jagt kunnen worden beschouwd.

Na deze langdurige woordenwisselingen, die dikwerf stof tot vrolijkheid gaven, werd het amendement van den heer van Heiden Reinestein met 44 tegen 25 stemmen verworpen, en art. 21 onveranderd aangenomen.

Evenzeer worden de artt. 22 tot en met 29 goedgekeurd.

Hierna is aan de orde de afdeeling over de *kosten nopens de gevangenissen.*

De heer *Cool* houdt eene uitgebreide rede over het gevangeniswezen in verband met onze strafwetgeving. Hij voert geen persoonlijken strijd tegen den Minister maar een strijd tegen zaken en beginselen, en tegen de stelselloosheid waarmede sedert 1854 een gemengd stelsel van gevangenissen wordt gevolgd. Hij ontwikkelt de nadeelen daarvan en vraagt of het waar is dat de Minister van Justitie invloed uitoefent op de ambtenaren van het Openbaar Ministerie om zoo min mogelijk cellulaire straffen te eischen. Z. i. mag de Minister zoo iets niet doen. Men moet eerst een bepaald stelsel aannemen en daarna bouwen.

De heer *de Bieberstein* vraagt de opheffing der bepaling, volgens welke ook de militie-commissarissen de tot provoost verwezenen aan den directeur der gevangenis moeten afgeven, ten einde hunne identiteit te bewijzen.

De Minister van Justitie betuigt zijn dank voor de welwillende wijze waarop de heer Cool dit onderwerp behandeld heeft. Hij kan geheel met dien spreker instemmen, wat aangaat de hoofdbeginselen die hij voorstaat. Ook ik, zegt de Minister, ben een voorstander van het cellulaire stelsel; ik ben het eens dat de cellulaire gevangenis moet worden de eenige straf. Ik ben het ook eens dat, om het stelsel toe te passen, er zuiver cellulaire gevangenissen moeten zijn. Het is waar dat er eenige ongelegenheid wordt ondervonden bij uitvoering van cellulaire gevangenisstraf; maar de oorzaak daarvan ligt in de omstandigheid dat bij opgelegde korte cellulaire gevangenisstraf, wanneer niet de cellulaire gevangenis in de nabijheid is, de straf niet onmiddelijk kan worden uitgevoerd. Dit gebrek is alleen te herstellen wanneer men in iedere arrondissements-hoofdplaats zal kunnen bezitten eene cellulaire gevangenis, iets waartegen vooral uit een geldelijk oogpunt, nog al bezwaren bestaan. — Wat de gebouwen betreft, de gevangenis van Roermond zal het volgend jaar in dienst kunnen komen. Die te Goes is nog niet verder gevorderd; die te Dordrecht is gereed. Aldus zal het stelsel der cellulaire gevangenissen worden uitgebreid, doordien binnen kort 134 cellen meer ter beschikking zullen zijn. Nu heeft juist die bouw eene grief uitgemaakt van den heer Cool, maar de Minister moet verklaren dat daardoor hoegenaamd niet wordt gepraejudicieerd op de nadere invoering der nieuwe regterlijke inrigting. En wat den bouw zelven betreft, men kan den Minister daarvan geen verwijt maken, want er was reeds aan begonnen, toen hij optrad. Hij kon toen toch de werkzaamheden niet doen staken, in afwachting van wat later zou worden beslist. De heer Cool is geëindigd met den wensch, dat wanneer daartoe gelegenheid ware, de bouw in zooverre gewijzigd zou worden, dat die enkel voor cellulaire gevangenis zou worden ingerigt. Maar men moet niet vergeten, dat die gevangenissen niet alleen gebouwd worden om te voorzien in de behoefte van cellen, maar enkel omdat de gebouwen te Roermond, te Dordt en te Goes zoo slecht waren, dat zij niet meer konden gebruikt worden. Bovendien hebben wij een gemengd stelsel en moesten die huizen dus ook gemengd worden ingerigt. De Minister wil echter gaarne onderzoeken of het mogelijk is ze later geheel tot cellulaire gevangenissen in te rigten. Hij doet echter opmerken dat hij niet wil dat men hem zou kunnen verwijten dat hij, als voorstander van het cellulair stelsel, iets zou hebben gepraejudicieerd op een stelsel dat men later zal aannemen. Over de huizen van bewaring zal de Minister thans niet spreken; hij herhaalt alleen dat hij het in beginsel eens is met den heer Cool, maar dat men den tijd moet afwachten. In antwoord op hetgeen de heer Wintgens bij de algemeene beraadslagingen gezegd heeft, zegt de Minister hetgeen hij reeds in antwoord op den heer Cool heeft te kennen gegeven, dat hij niets wil praejudicieren. Maar zoo lang het tweeslachtig stelsel bestaat, moet er gezorgd worden dat zoowel de gemeenschappelijke als de cellulaire gevangenis kunne worden toegepast. — Betreffende hetgeen door den heer van Asch van Wyck gisteren is aangevoerd, verklaart de Minister dat het hem niet bekend is dat een officier van justitie in appel is gekomen alleen om eene cellulaire gevangenisstraf in eene gemeenschappelijke gevangenisstraf te doen veranderen, en hiermede beantwoordt de Min. de vraag van den heer Cool, die gewezen heeft op de circulaire aan de ambtenaren van het Openbaar Ministerie, waarbij gelast wordt niet te veel cellulaire gevangenissen te eischen. Zoodanige aanschrijving is den Minister niet bekend. In antwoord aan den heer Wintgens, zegt de Minister, dat het niet doenlijk is eene afzonderlijke wet voor te dragen omtrent het gevangenisstelsel, omdat dit bezwaarlijk van het geheele strafstelsel kan worden afgescheiden. Het verband tusschen beide onderwerpen is te naauw, om te kunnen overgaan tot eene splitsing der behandeling van beide onderwerpen.

De heer *Cool* beantwoordt de rede des Ministers en betoogt nader de noodzakelijkheid van het cellulair stelsel, vooral voor veroordeelden tot eene ligte straf.

De *Minister van Justitie* neemt nog eene bedenking van den heer de Bieberstein op. Hij betwijfelt of zijne circulaire, waarop dat lid gewezen heeft, toepasselijk is op miliciens, die door militie-commissarissen tot provoostraf worden verwezen.

Nadat de heer *de Bieberstein* den Minister voor de gegevene inlichtingen bedankt had, worden de algemeene beraadslagingen over de Afdeeling gesloten. Art. 30 (*inspecteur der gevangenissen*) is door de regering ingetrokken. — Voorts worden de artt. 31—40 aangenomen,

Hierna is de VIIde afdeeling (*gebouwen*) aan de orde.

De heer *van Diggelen* wijst er op, dat bij verschillende Ministerien bouwdepartementen bestaan, waarvan de uitgaven bij elkander millioenen bedragen. Ook bij het Departement van Justitie heeft men zoodanige afdeeling; hierdoor wordt z. i. aan de schatkist groote schade berokkend. Daarom vestigt hij de aandacht op de VIIde afdeeling en vraagt den Minister inlichtingen nopens de inrigting der begrooting van die afdeeling. Hij wijst bijzonder op art. 41, bestemd voor meer bepaalde herstelling enz. van gebouwen, waarbij voor opzigt en plannen ruim *f* 9000 wordt uitgetrokken. In art. 42 vindt hij niet uitgedrukt de bepaalde kosten voor drie nieuwe gebouwen. Spreker wenscht dus van den Minister te vernemen, waaruit die kosten zullen gevonden worden. Hij gelooft wel dat door den Minister gepraejudicieerd wordt op het stelsel dat later zal worden aangenomen, en hij wijst daarbij op den bouw van het huis van bewaring aan den Helder.

De *Minister van Justitie* beantwoordt de onderscheidene vragen.

Dat niet specifiek de bedoelde kosten zijn uitgetrokken, kan het gevolg zijn van eene minder juiste inrigting van den toelichtenden Staat, maar er zullen daarom niet meer uitgaven gedaan worden dan in de artikelen vermeld zijn. — Hij herhaalt dat hij niet het minste wil praejudicieren op het aan te nemen stelsel van gevangenissen, doch hij zegt dat aan den Helder, eene zeeplaats, een nieuw gevangenhuis volstrekt noodig is.

De heer *Taets van Amerongen* bespreekt de noodzakelijkheid van een nieuw gebouw van bewaring te Noordwijk. Hij heeft het gebouw aldaar gezien en meent dat de afscheiding aldaar zoo onvolledig is dat een cellulair gevangene met een ander door het beschot heen kan spreken. Hij deelt nog meer bijzonderheden mede over de gebrekkige inrigting van het gebouw dat, naar hij nu verneemt, zal moeten worden afgebroken.

De heer *van Diggelen* komt nader op zijn gevoelen terug, ten aanzien van de onduidelijkheid der inrigting van de begrooting, waardoor jaarlijks tonnen gouds worden uitgegeven waaromtrent men niet vooraf behoorlijk is ingelicht.

De *Minister van Justitie* zegt dat bij hem op den voorgrond staat, het streven om de begrooting van zijn Departement zoo duidelijk mogelijk te maken. Zooveel is zeker, hij herhaalt het, dat boven het bedrag hier gesteld, niets zal worden uitgegeven. — Nopens het gebouw te Noordwijk herinnert de Min. dat tengevolge van een dagblad-artikel aan de Commissie van administratie over de gevangenis te Leyden inlichting deswege is gevraagd. En uit het bekomen antwoord bleek niet datgene wat de heer Taets gezegd heeft; wel worden de beweringen van het bedoelde artikel daarbij tegengesproken. Het huis te Noordwijk is niet met het doel gebouwd om er eene uitsluitend cellulaire gevangenis van te maken. Indien de aanvankelijke bevinding van den Inspecteur-Generaal niet overeenkomt met het gezegde door den heer Taets, zoo zal de Minister de zaak toch nader doen onderzoeken.

Hierna worden de algemeene beraadslagingen over deze afdeeling gesloten.

Nopens art. 41 draagt de heer *Cool* een amend. voor, om het cijfer te verminderen met *f* 13,330 voor een nieuw huis van arrest aan den Helder. Spreker licht dit amendement toe. De strekking is om het voortgaan volgens een tweeslachtig stelsel te staken.

De heer *van Diggelen* vereenigt zich in zooverre met dit amendement, om den Minister in de gelegenheid te stellen getrouw te blijven aan zijn beginsel om geene nieuwe regtshuizen op te rigten vóór de vaststelling der regterlijke zetels. Hij stelt dus voor het art. met *f* 21,000 te verminderen.

De Minister van Justitie bestrijdt beide amendementen, maar als de vergadering begrijpt, dat het huis aan den Helder niet moet worden gebouwd, dan moet hij het amendement van den heer v. Diggelen aannemen. Hij houdt echter vol, dat hij niets wil praejudicieren, en heeft daarom juist doen staken de aanbesteding van het huis van arrest te Goes, omdat het nog niet zeker is, dat te Goes eene arrondissements-regtbank zal blijven bestaan. Wat den Helder betreft, is er geen twijfel of daar zal een huis van arrest noodig blijven, daar die plaats eene zeeplaats is.

De heer *de Poorter* verlangt van den Min. eenige inlichting omtrent het huis van arrest te 's Hertogenbosch.

De heer *Cool* beantwoordt den Minister en blijft de noodzakelijkheid betoogen om het bouwen van gevangenhuizen volgens een tweeslachtig stelsel te doen ophouden.

De *Minister van Justitie* dupliceert en geeft eenige opheldering over het huis te 's Bosch.

Het amendement van den heer *van Diggelen* wordt hierna in omvraag gebragt en *verworpen* met 37 tegen 32 stemmen.

Het amendement van den heer *Cool* wordt mede *verworpen* met 38 tegen 28 stemmen, waarna het art. zelf onveranderd wordt *aangenomen*, als ook art. 42.

Hierop worden de overige artikelen goedgekeurd, en ten slotte het geheele hoofdstuk IV *aangenomen* met 54 tegen 12 stemmen,

Tegen de heeren: van Foreest, de Brauw, Westerhoff, Nolthenius, Schimmelpenninck, Mijer, van Diggelen, Wintgens, Lycklama, Cool, van Asch van Wijck en Hoffman.

De vergadering is daarna gescheiden tot morgen ochtend.

Voorstel tot het houden eener enquête omtrent de zeemagt, die Nederland behoeft.

De Memorie van Toelichting, behoorende bij dit in de zitting der Tweede Kamer van 3 dezer ingekomen voorstel, luidt als volgt:

In de Memorie van Toelichting van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1862 kwamen verklaringen van den Minister van Marine voor, die de aandacht en zelfs de bezorgdheid der Volksvertegenwoordiging in hooge mate moesten wekken. Hij sprak in dat Staatstuk de overtuiging uit, dat onze zeemagt ongenoegzaam is; dat zij niet in staat zou zijn, aan al de eischen, die van haar gevorderd konden worden, te voldoen, en dat deze toestand, zoo onze Staat in oorlog mogt worden gewikkeld, de schromelijkste gevolgen na zich zou slepen. Tevens gaf hij te kennen, met opzigt tot den aanbouw van schepen en van het beheer der marine in 't algemeen, een geheel ander voetspoor te willen volgen dan zijn voorganger in het departement; doch terwijl hij de grondtrekken van het door hem ontworpen plan ontwikkelde, verklaarde hij geene verandering van beteekenis in het door dien voorganger beraamde te zullen brengen, zoo lang de Volksvertegenwoordiging niet door de middelen, welke te harer beschikking staan, de overtuiging verkregen had, dat zijne voorstelling juist was en dat de aangegeven middelen tot herstel vertrouwen verdienden. Hij verlangde met andere woorden, in staat te worden gesteld, om bij voorraad met opzigt tot de zeemagt het *status quo* te handhaven, en om vervolgens deswege eenen nieuwen weg te betreden. Maar ook dien nieuwen weg wilde hij niet ingaan, dan nadat de Volksvertegenwoordiging door een opzettelijk onderzoek zich overtuigd had, dat hij de ware was. Aan niets anders dan aan het houden van eene parlementaire enquête kon daarbij worden gedacht.

In dien geest werden bij de overweging van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting in de afdeelingen der Kamer de verklaringen des Ministers van Marine door vele leden opgevat. Men noemde het bij dat onderzoek een bedenkelijk verschijnsel, dat ook nu weder een nieuw opgetreden Minister van Marine het stelsel van beheer en aanbouw van zijnen voorganger varen laat en in plaats daarvan een ander aanprijst. Men wilde dat nieuw aangeprezen stelsel niet afkeuren en was integendeel niet vreemd van het gevoelen, dat het boven het tot nu toe gevolgde de voorkeur verdiende; maar men wilde meer zekerheid bezitten, dat het inderdaad onder onze omstandigheden het beste was. Het gevaar moest worden gekeerd, dat hetgeen thans zou worden gewrocht niet weder door een volgend Minister wierd omvergeworpen, en dat nier op nieuw de millioenen, aan den aanbouw van schepen te koste gelegd, ten slotte bleken doelloos, verkeerd te zijn besteed. Sterker dan ooit gevoelde men de wenschelijkheid en noodzakelijkheid om met opzigt tot de rigting, aan het beheer der marine en vooral ook aan den aanbouw der oorlogsbodems te geven, tot de aanneming van een bepaald stelsel te komen, en om daartoe te geraken scheen, naar het oordeel der bedoelde leden, geen ander middel over te schieten dan het houden eener parlementaire enquête. Daardoor zouden de leden der Kamer, wien het thans aan de vereischte kennis en de noodige gegevens ontbrak om over eene aangelegenheid van dezen aard een beslissend oordeel te vellen, daartoe beter worden in staat gesteld.

De Minister van Marine heeft, na kennis erlangd te hebben van het Voorloopig Verslag wegens het gehouden onderzoek, waarin deze zienswijze ontwikkeld werd, de aangeduide slotsom daarvan geenszins gewraakt. Wel verre van daar, heeft hij bij zijne Memorie van Beantwoording verklaard, dat hij het bedoelde grondig onderzoek wenscht, en dat van dat onderzoek de goedkeuring van het door hem voorgedragen stelsel afhankelijk behoort te worden gemaakt. Niet onduidelijk heeft hij voorts te kennen gegeven, dat de te houden enquête zoo tijdig moest plaats hebben, dat de daardoor te verkrijgen uitslag invloed kon uitoefenen op de rigting der volgende begrooting van het Departement van Marine.

De Kamer wordt alzoo door de Regering zelve tot het houden eener parlementaire enquête omtrent den met opzigt tot onze marine te volgen weg aangemoedigd. Doch al ware dit ook niet het geval, dan zouden, naar het oordeel der ondergeteekenden, die de Commissie van Rapporteurs voor de aanhangige begrooting van marine hebben uitgemaakt, afdoende redenen voor het aangrijpen van dit hulpmiddel bestaan. Sedert 1849 is van de zijde der Kamer bij herhaling geklaagd, dat in de maatregelen, met opzigt tot de zeemagt genomen, geen zamenhang heerschte, en dat daarbij niet naar een vast stelsel te werk wierd gegaan. Die klagten leidden in 1851 tot de toezegging van den toenmaligen Minister van Marine, om door eene commissie van zee-officieren een opzettelijk onderzoek te doen plaats hebben naar de sterkte, welke de zeemagt behoorde te bezitten. Zulk eene commissie kwam, onder het voorzitterschap van Prins Hendrik der Nederlanden tot stand; doch hare voorstellen werden niet opgevolgd, en de poging, om aan de met opzigt tot onze marine te volgen rigting meerder vastheid en zekerheid te geven, bleef dus zonder vrucht. Later werd door een ander Minister van Marine een bepaald stelsel omtrent de inrigting der zeemagt voorgedragen; doch ook dit kwam, willigt almede uit hoofde van zijnen te grooten omvang en kostbaarheid, slechts gedeeltelijk en onvolkomen in werking. Inmiddels werd de begrooting van het Departement van Marine met verscheidene millioenen verhoogd, en mogt men zich dus gedurende eenigen tijd vleijen, dat met deze verhoogde geldsommen eene zeemagt zou worden tot stand gebragt, die aan de behoefte voldeed. Thans blijkt die verwachting eene ijdele begoocheling te zijn geweest, en wordt de klagt, dat onze marine zich in verval bevindt, door een nieuw opgetreden Minister nagenoeg in even sterke bewoordingen geuit als door zijnen voorganger in 1854. Zulk een staat van zaken kan, naar ons gevoelen, niet voortduren. Wanneer de Volksvertegenwoordiging jaar op jaar vele millioenen voor de zeemagt toestaat, behoort zij ten minste eenige zekerheid te bezitten, dat door het toestaan van zulke aanzienlijke geldsommen inderdaad zoo goed mogelijk in 's Lands dienst wordt voorzien. Het gevaar moet worden vermeden, van telkens terug te worden gebragt tot het punt, waarvan men is uitgegaan. Te regt is dus, ook naar onze overtuiging, in de afdeelingen der Kamer op het ter hand nemen van het middel eener enquête aangedrongen. Volkomene zekerheid is niet te geven, dat daardoor het doel zal worden bereikt. Aan de zaak zelve zijn zwarigheden verbonden, die echter niet onoverwinnelijk schijnen. Waar zoo gewigtige belangen op het spel staan, behoort althans de proef te worden gewaagd.

De ondergeteekenden meenen derhalve in het welbegrepen belang des Lands en in den geest van een groot aantal hunner medeleden te handelen, door het voorstel tot het houden eener enquête omtrent de ten

aanzien der zeemagt te volgen rigting aan het oordeel der Kamer te onderwerpen.

Zij hebben het onderwerp der enquête ook om de vrijheid der Commissie niet meer dan volstrekt noodig is te beperken, in weinige, zoo algemeen mogelijk gekozen woorden omschreven. Wat aan die omschrijving ontbreekt, zal de Commissie weten aan te vullen. Zoo spreekt het naar het oordeel der ondergeteekenden van zelf, dat, als eene Commissie van enquête vragen doet omtrent de zeemagt, die Nederland behoeft, daarbij het besef onzer finantiële kracht op den voorgrond staat. Evenzoo komt het ons voor, dat bij het te plegen onderzoek naar de behoefte, aan twee onderscheidene gevallen zal worden gedacht, het geval namelijk dat Nederland zich, wat de zeemagt betreft, beperken wil tot hetgeen men onder den algemeenen naam van verdediging van het Rijk en zijne kolonien begrijpen kan, en het geval dat Nederland zich tevens als eene Zeemogendheid van den tweeden rang handhaven wil. Indien de ondergeteekenden voorts in de eerste vraag het algemeene woord: *zeemagt* hebben gebruikt, wenschten zij daardoor niet te kennen te geven, dat bij de enquête enkel op de sterkte der oorlogsvloot en van het in gewone tijden in dienst te houden getal manschappen moet worden gelet. Naar hun inzien zal het onderzoek ook het charter der schepen en oorlogsvaartuigen, de wijze van bewapening, de keus der in stand te houden maritime etablissementen en den in de magazijnen op te leggen voorraad kunnen omvatten. Ook zal het in aanmerking komen, ter sprake te brengen wat behoort te worden verrigt om zoo goed mogelijk voor het onverhoopt geval van oorlog voorbereid te zijn.

De tweede vraag vloeit van zelf uit de eerste voort, Zoo aangenomen wierd, dat het bestaande materieel der marine onvoldoende is, behoort verder onderzocht te worden, in hoe ver van hetgeen reeds tot stand werd gebragt, bij de te doene keuze gebruik te maken is; waaruit dan van zelf zal voortvloeijen, wat nog moet worden aangebouwd om eene oorlogsvloot te verkrijgen, die door hare sterkte en inrigting beantwoordt aan hetgeen Nederland in dit opzigt behoeft en in 't leven roepen kan.

Bij het stellen der derde vraag hadden de ondergeteekenden voornamelijk op twee punten van onderzoek het oog, namelijk de mogelijkheid en wenschelijkheid om een deel onzer oorlogsbodems op particuliere werven te doen bouwen, en in de tweede plaats de mogelijkheid en wenschelijkheid om, binnen aan te wijzen grenzen, aanbouw van oorlogsvaartuigen in Nederlandsch Indië te doen plaats hebben.

De commissie bestaat uit de heeren Delprat, Poortman, Blussé van Oud-Alblas, Dullert en ter Bruggen Hugenholtz.

Oost-Indische remise-rekening over 1859 enz.

In de zitting der Tweede Kamer van den 26 nov. ll. is uitgebragt het Verslag der commissie nopens deze rekening, waaruit het volgende blijkt:

Het heeft de aandacht van de commissie getrokken, dat deze zoogenaamde Oost-Indische remise-rekening thans bij ministeriële missive aan de Tweede Kamer was medegedeeld, en zulks in afwijking van hetgeen tot dusverre sedert het besluit van 29 september 1841 (Staatsblad n.º 38) onafgebroken had plaats gehad. Sedert dat besluit toch zijn de remise-rekeningen telken jare als bijlagen medegedeeld bij de wetsontwerpen tot verdere regeling van het gebruik van het koloniaal batig slot. Aan vergissing of verzuim kan hier niet gedacht worden. En de commissie meent het dus daarvoor te moeten houden, dat de Minister van Kolonien met voordacht thans deze rekening bij ministeriële missive heeft ingezonden, omdat de Minister niet voornemens is eene wetsvoordragt te doen tot verdere regeling van het gebruik van het koloniaal batig slot over 1859.

Welligt zou de hoofdreden daarin kunnen worden gevonden, dat bij de wet van den 26 december 1859 (Staatsblad n.º 150) het koloniaal batig slot van 1859 reeds *in zijn geheel*, en niet, zoo als vroeger, slechts *gedeeltelijk* is opgenomen onder de middelen tot dekking der uitgaven, begrepen in de algemeene begrooting van het dienstjaar 1860.

De commissie is evenwel van oordeel, dat hetgeen bij de begrooting voor 1860 *voor het eerst* is geschied, alleen en uitsluitend de strekking had om het batig slot over 1859, zoo als het toen werd *geraamd*, nu te brengen ten bate van het *volgend* dienstjaar 1860; geenszins om daardoor verandering te brengen in hetgeen tot dusverre altijd had plaats gehad, dat is: de verdere regeling van het gebruik van het koloniaal batig slot bij de wet.

Twee gronden van afdoenden aard pleiten er voor om den tot dusver gevolgden weg te blijven bewandelen:

Vooreerst, Art. 6 van het besluit van 29 september 1841 (Staatsblad n.º 38), bepalende „ de laatste door Ons goedgekeurde algemeene rekening zal telken jare aan de Staten-Generaal worden medegedeeld, *bij gelegenheid der regeling van het gebruik van het batig slot, bedoeld bij art. 59 der Grondwet,*" is bij art. 4 der additionele artikelen der Grondwet van 1848 gehandhaafd.

Ten andere. Al moet ook worden toegegeven, dat de *stemming* over het wetsontwerp tot verdere regeling van het gebruik van het koloniaal batig slot niet veel meer was dan eene bloote formaliteit, het is toch van algemeene bekendheid, dat de behandeling van dat wetsontwerp, zoowel in de afdeelingen der Kamer, als bij de openbare beraadslagingen, voortdurend, en in toenemende mate aanleiding heeft gegeven tot de bespreking met den Minister van een aantal belangrijke punten van koloniale staatkunde, die zeker niet altijd zonder invloed is gebleven op het beleid der regering in de Kolonien.

De commissie concludeert dat de Kamer besluite:

1º, haren wensch uit te drukken, dat alsnog, op den tot dusverre gebruikelijken voet, naar aanleiding van art. 6 van het besluit van 29 september 1841 (Staatsblad n. 38), een wetsontwerp worde aangeboden tot verdere regeling van het gebruik van het koloniaal batig slot over 1859;

2º, het verslag der commissie te doen drukken en ronddeelen, en een afschrift daarvan te verzenden aan den Minister van Kolonien.

De commissie bestaat uit de heeren Duymaer van Twist, Mijer, van Hoëvell, van Nispen van Sevenaer en Gevers Deynoot.

Bekrachtiging van provinciale belastingen in Drenthe.

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal is ook bovengemeld wets-ontwerp aangeboden. Uit de daarbij gevoegde Memorie van Toelichting blijkt, dat het aandeel, dat de provincie Drenthe, ingevolge art. 36 der wet van den 13den augustus 1857 (*Staatsbl.* n.º 103) jaarlijks in de kosten van het lager onderwijs zal hebben te voldoen, ruim *f* 5000 bedraagt. Ten einde in die uitgave te kunnen voorzien, hebben de Staten, in hunne laatste wintervergadering, besloten, de heffing voor te dragen van drie opcenten op de grondbelasting en van twee opcenten op de personele belasting. Wordt het voorgedragen ontwerp van wet en dat tot vernieuwde bekrachtiging van provinciale belastingen in Drenthe, bij 's Konings boodschap van den 21 october jl. aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden, tot wet verheven, dan zullen er ten behoeve van die provincie 18½ opcenten op de grondbelasting en 10 opcenten op de personele belasting geheven worden. Het ware voorzeker wenschelijk de opcenten niet zoo hoog op te voeren, doch bij gemis van andere middelen om in de behoefte te voorzien, schijnt het noodzakelijk.

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyn,

te Rotterdam.